23 MART 19
FİYATI: 1 LİR

AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

İnönü Çizmeleri Çekti

Zorlunun serveti konusunda Avukatın iftirası niçin ve nasıl atıldı?

Bayarın tahliyesinin bilinmeyen perde arkası

NİHAYET HAREKETE GELEN HÜKÜMETİ İTEN SEBEPLER

1963 **PURO** ★ **fay**

BEDAVA NAKİL VASITALARI

PİYANGOSUNDA TALİHİNİZİ DENEYİNİZ

..böylece hem nefis bir tuvalet sabunu, hem en üstün temizleme tozunu kullanmış olur... hem de şu çok kıymetli ikramiyeden birini kazanabilirsiniz.

63 model,
FORD-TAUNUS
Aile Arabası

TRIUMPH
İngiliz Motosikleti

TRIUMPH
marka şahane bir Scooter

RUDGE
İngiliz Erkek Bisikleti

RUDGE
İngiliz Kız Bisikleti

RUDGE
İngiliz Çocuk Bisikleti

...ve ayrıca 300 çeşitli tesellî mükâfatı

Bol köpüklü ve Nefis kokulu

PURO

Tuvalet Sabunu kalitesi en iyi tuvalet sabunu ve mükemmel bir güzellik müstahzarıdır

Köpüklü ve Deterjanlı

fay

Temizleme Tozu kalitesi en üstün, fiatı en ucuz temizleme tozudur

PİYANGOYA İŞTİRAK İÇİN...

3 adet Puro Tuvalet Sabunu kabı ile 3 adet Fay Temizleme Tozu kapağı biriktirmek kâfidir. Bunları bir zarfa koyunuz, zarfın arkasına açık adresinizi yazınız ve P.K. 24 İstanbul adresine postalayınız. Zarflarını taahhütlü postalamak isteyenlerin de gene aynı posta kutusuna göndermeleri rica olunur. Kur'alar 29 Haziranda Noter ve Davetliler huzurunda çekilecek ve talihliler 1 Temmuzda ilân edilecektir.

Talihiniz açık olsun

AKİS

Sayı: 456 Cilt: XXVII Yıl: 9 HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

Sahibi
Mübin Toker

Yazı İşleri Müdürü
Kurtul Altuğ

Bu sayıda Yazı Kurulu
İç Haberler Kısmı : Metin Toker, Atilla Bartınlıoğlu, Güneri Cıvaoğlu, Egemen Bostancı ve Kenan Taşçıoğlu (İstanbul), Seyfi Özgenel (İzmir) - Dış Haberler Kısmı : Deniz Baykal - İktisadi haberler kısmı : Fasih înal - Musiki : Daniyal Eriç - Radyo : Mahmut T. Öngören - Magazin Kısmı; Jale Candan, Tülin Sezgin, Hüseyin Korkmazgil . Tiyatro: Lûtfi Ay, Naciye Fevzi : Sinema : T. Kakınç - Spor : Vildan Âşir Savaşır.

Resim
Ali Parmakerli - Hakkı Tümgan

Fotoğraf
Sungar Taylaner - Kutay Kayalı

Klişe
Doğan Klişe Atelyesi

Yazı İşleri
Rüzgarlı Sokak No 15/2
Tel: ***11 89 98***

İdare
Rüzgarlı Sokak No: 15/1
Tel: ***10 61 96***

Abone Şartları
3 aylık (11 nüsha) 10.00 lira
6 aylık (25 nüsha) 20.00 lira
1 senelik (52 nüsha) 40.00 lira

İlân Şartları
Santimi 20 lira
3 renkli arka kapak: 1500 lira

AKİS Basın Ahlak Tasasına uymayı taahhüt etmiştir.

Dizildiği yer
Rüzgârlı Matbaa

Basıldığı yer
Milli Eğitim Basımevi

Basıldığı tarih
21.3.1963

Fiyatı 1 Lira

Kendi Aramızda

Sevgili AKİS Okuyucuları,

Gün yoktur ki bir belirli cepheyi teşkil eden ve kuyruk acısından mustarip gazetelerde AKİS hakkında, onun Başyazarı Metin Toker hakkında bir "çamur atma" bulunmasın. Türkiyede bu cephe, İsmet İnönüden sonra en ziyade kiminle uğraşır diye bir sual sorulsa, bunun cevabını ver* mek zor olmayacaktır. Bu iş için çalışan, adeta husus sütunlar vardır. Yok "Dedikodu", yok "Dırıltı", yok "Zırıltı" diye başlıklar taşıyan bu sütunlarda, aman yarabbi, ayak üstünde ne yalanlar, ne akıl almaz hikâyeler anlatılmaktadır.

Geçenlerde bir okuyucumuza buradan cevap vermiştik. Okuyucumuz, Aletin Tekerin genç ve güzel bir amerikalı kadınla basıldığına dair yapılan yayın üzerine açılan dâvadan niçin bahsetmediğimizi soruyor ve endişe izhar ediyor, bilgi istiyordu. Kendisine, dâvanın devam etmekte olduğunu söylemiştik. Yazılanların tipik bir örneğini teşkil eden bu "çamur atma", Ankara 8. Asliye Hukuk Mahkemesinde neticelenmiştir. Mahkeme Son Havadis gazetesi tarafından ortaya atılan iddianın tamamile bir iftira olduğunu tespit etmiş ve bunu hakaret kastıyla yapan gazete sorumlularını 5 bin lira manevî tazminat ödemeye mahkûm etmiştir. Metin Tokerin avukatı Abdülkadir Uras, dâvâlılara ispat hakkı da tanımış bulunuyordu. Mahkemede ispat edilen sadece, Son Havadisin yazdığının âdi bir yalandan ibaret bulunduğu, bırakınız böyle bir hâdiseyi, buna benzer bir hâdisenin dahi cereyan etmediği, gazetenin bunu baştan ötekine uydurduğu oldu;

Ancak, Metin Tokerin avukatı, hükmedilen manevî tazminatın miktarı dolayısıyla karan temyiz etmiştir. Şimdi, düşünmek lâzımdır: Yazının yazıldığı tarih, 1961 yazı. Küçük mahkemenin dâvayı karara bağladığı tarih: 1963 Martı. Çamur atanın ödeyeceği para, 5 bin lira! Bu işi yapmak bu fiyata olunca. Basında böyle davranışları önlemek imkânı bulunabilir mi? Adam, kaleminden bir kötü lâf çıkmış da, ondan dolayı mahkemeye düşmüş değil. Adam, tenkidin dozunu da kaçırmamış. Adam, bir yanlış haber de vermemiş. Oturmuş, nasıl çamur atarım diye düşünmüş ve aslı astan bulunmayan bir hâdiseyi gerçekmiş gibi, tafsilât ve teferruat da uydurarak, bile bile yazmış. Cezası, iki yıl sonunda 5 h!n lira manevî tazminata mahkûm edilmek! Abdülkadir Uras, İşi Basın Hürriyetinin Korunması lüzumu noktasından almakta ve hapis cezası yerine bu çeşit suçlara yüksek manevi tazminat cezaları verilmek suretiyle bunun önüne geçilmesini istemektedir. Temyizin hükmünü, tabii gene bildireceğiz. Bakalım o hüküm hangi tarihte çıkacaktır.

Saygılarımızla

AKİS

.içindekiler

Günlerin getirdiği

Yurttan Akisler

A. P. — Bitirdiğimiz haftanın ortalarında Çarşamba günü İzmirde son derece eğlenceli ve o nispette enteresan bir haber basın mensuplarını hayli güldürdü.

A. P. Genel Başkanı Ragıp Gümüşpalanın İzmirdeki Güney Deniz Sahil Kumandanlığını ziyareti ile ilgili olarak kapıdaki nöbetçilere eski Genel Kurmay Başkanının "içeriye bırakılmaması" için emir verilmişti. Emrin sebebini hiç kimse öğrenemedi, ama kulaktan kulağa fısıldanan Ur telefon muhaveresi meseleyi daha eğlenceli bir hale soktu,

Gümüşpala İzmir gezisi programına göre Perşembe sabahı 10 da bir basın toplantısı yapacak, 15 de Valiyi ziyaret ettikten sonra saat 15.30 da da Güney Denizi Sahil Kumandanlığına gidecekti. Programı öğrenen meraklı bir gazeteci derhal Kumandanlığı aradı ve karşısına çıkan istihbarat Subayı Yarbay Semih Öğütçene:

"— Yarbayını, A. P. Genel Başkanı yarın sizin kumandam ziyaret edecekmiş, bu ziyareti ne sıfatla yapacak?" dedi.

Yarbay Öğütçene kısa. bir süre durakladı ve sonra soruyu:

"— Eski bir asker olarak" diye cevaplandırdı.

Ama gazeteci bu cevaptan pek tatmin olunmuşa benzemiyordu. Israr ederek:

"— Ama Yarbayım" dedi, "Gümüşpala daima. İnönüyü askerlerle münasebette bulunduğu için tenkid ve orduyu siyasete karıştırmakla itham ediyor. Şimdi bu ziyaret doğru olur mu?" Yarbayın bu işe hayli canı sıkılmıştı.

"— Bir dakika" diyerek telefonun başından ayrıldı. Az sonra döndüğünde gazeteciye verdiği cevap son derece ilginçti:

"— Amiralim -Tüm Amiral Ferit Denizmen- yarın kumandanlıkta bulunmayacak, Uzunadaya gidiyor. Kapıdakilere Gümüşpalanın içeriye alınmaması için katı emir verilmiştir."

Diş Politika — Dışişleri Bakanı Feridun Cemal Erkin, haftanın başlarında, Pazartesi günü, üç günlük bir ziyarette bulunmak üzere İtalyaya gitti.

Erkinin İtalyadaki görüşmelerinin konusunu, 1 Nisandan itibaren Türkiye ve İtalyada faal hizmetten

Picioni ve Erkin birarada

Sıcakkanlı Akdenizliler

çekilecek olan Jüpiter füzeleri teşkil etmektedir. Erkin, ziyaretinin ilk gününde Romadaki Meçhul Asker Âbidesine çelenk koyduktan sonra, beraberindeki heyetle birlikte Cumhurbaşkanı A. Segni'ye bir neza-

ket ziyaretinde bulundu, öğle yemeğini Cumhur başkanı ile birlikte Quirinal sarayında yiyen Erkim Papa tarafından da kabul edildi. Dışişleri Bakanı Erkin, ayrıca, Başbakan Fanfani, Dışişleri Bakanı A. Picioni ve Savunma Bakanı G. Andreotti ile de görüşerek, NATO çerçevesi içinde iki memleketi ilgilendiren konular ve başta Türkiye ile İtalya arasındaki münasebetler olmak üzere, Türkiyenin Batı Avrupa ile iktisadi bağlarının kuvvetlendirilmesi, mübadelenin geliştirilmesi meseleleri hakkında görüş teatisinde bulundu. Bundan sonra Erkin Milânoya geçerek, buradaki Dış Münasebetler Enstitüsünde bir konferans verdi. Sonra da, Kuzey İtalyadaki sanayi bölgesini gezdi.

Erkinin bu ziyareti, italyan basınında som derece müspet karşılandı. Türklerin iyi bir müttefik olduğu belirtilerek, milletlerarası münasebetlerdeki uzlaştırıcı tutumumuz övüldü.

Kalkınma — önümüzdeki günlerde Kartalda, Türkiyenin içme suyu tesislerinde kullanılmak üzere aspes boru imal edecek olan bir fabrika kurulacaktır. Fabrika, 5 yıllık Kalkınma Plânının tatbikatıyla ilgili ve ilk özel yatırım olmak bakımından önemlidir, özel sermayenin, Başbakan İnönünün radyo konuşmasından sonra hareketlendiği ve yatırımlara başladığı böylece müşahede edilmektedir.

Elyaflı Çimento Sanayii tarafından kurulacak fabrikanın yıllık kapasitesi 3 bin kilometre boyunda aspes boru olacaktır. 60 mm. den 900 mm. ye kadar boru imal edebilecek olan fabrika, Yunanistandaki aynı tipte ' 'bir teşebbüsten çok daha geniş kapasitelidir.

Ancak, yerli sanayii ürküten bir konu, yatırımların yavaş hareket etmesine sebep olmaktadır. Yerli sanayi, Plan gereğince gerekli istihsali yapacakken, aynı konuda bir ecnebi sermayenin işe el atması, kurulacak tesislerin bir-iki yılda kapanma tehlikesini doğurmakta ve böylece yabancı sermayenin iki yıl sonunda tröste gitmesi ihtimali belirmektedir. Yerli sanayiciler bu konuda Hükümetten destek beklemektedirler.

Dünyadan Akisler

Fransa — Geçenlerde açıklanan bir halk oyu yoklamasına göre, Başkan De Gaulle halk arasındaki sempatisini gittikçe kaybetmektedir, "De Gaulle'den Başkan olarak memnun musunuz, yoksa değil misiniz?" şeklindeki bir soruyu yoklamaya katılanların ancak % 55 i müsbet olarak cevaplandırmıştır. Memnun olmadıklarını ifade edenlerin nisbeti ise % 27 dir. Halbuki bir ay önce yapılan aynı mahiyetteki bir araştırmada katılanların % 64'U Başkandan memnun olduklarını söylemişti. O zaman memnun olmayanların nisbeti % 22 idi.

Bununla beraber, sorulan diğer bir sorudan öğrenildiğine *göre* fransız halkı, Başkanın Ortak Pazardaki politikasını kuvvetle desteklemektedir. Bilindiği gibi, De Gaulle İngilterenin Ortak Pazara girmesini önlemiştir.

Fakat, gene bu araştırmadan öğrenildiğine göre fransız halkı, De Gaulle'ün aksine, Fransa'nın NATO ile daha sıkı bir işbirliği yapması gerektiği fikrindedir. Anlaşılan, bir taraftan gittikçe genişleyen grevler, diğer taraftan kimseyi umursamaz davranışları, De Gaulle'ün balayı devresini sona erdirmektedir. Aslında bu, Fransa gibi bir memleket için lüzumundan fazla uzun sürmüş bir balayı bile sayılabilir.

İngiltere — önümüzdeki günlerde Parisi resmen ziyaret edecek olan Dışişleri Bakanı Lord Home, oradaki ikâmeti sırasında Fransa Dışişleri Bakanı Couve De Murville ile bir yemek yeme teklifinde bulunmuş, fakat teklif reddedilmiştir. Sağcı liderlerden Bidault'un BBC televizyonunda görünüşü, anlaşılan, fransız hükümet adamlarını lüzumundan fazla kızdırmış olacak.

AKİS Sayı: 456 Cilt: XXVII Yıl: 9 23 Mart 1963
HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

YURTTA OLUP BİTENLER

Başbakan İnönü Basın toplantısında
Dili çözülen Sfenks

Millet

Bulut dağıtan rüzgâr

Hükümet konuşmaya başlamış bulunuyor. Bunun neticeleri, hissedilmemiş değildir. Gerçi İktidarın tutumu henüz plânlı, programlı, hesaplı sayılamaz. Hatta bir başıbozukluk, bir alaturkalık göze çarpmaktadır. Milleti aydınlatma görevi koordine edildiği, buna bir baş bulunduğu, gayretler teksif edildiği zaman alınacak netice çok daha önemli olacaktır. Ama buna rağmen, Muhalefettin ayağının altındaki topra--ın sallanmakta olduğunu görmemek imkânı yoktur. Fütursuz atan ve 1963 Türkiyesini 1946 Türkiyesi ile pek fazla karıştıran Muhalefet sözcüleri şu anda aydınlar ve onların tesiri altındaki kütleler önünde tamamiyle itibarsız durumdadırlar. "Plân yerine pilav" sloganı kendilerine inanılmaz derecede zarar vermiştir. Bu kadar ciddiyetsizlik, bu kadar kalitesizlik çok kimseyi isyan ettirmiştir. Bunun yanında İsmet İnönüye, İsmet İnönü müsamahalıdır diye reva görülen sözler, hücumlar, muamele de İsmet İnönüyü öyle pek sevmeyenler üzerinde dahi menfi tesirler yaratmaya başlamıştır. Çok kimse, tıpkı 1950'yi takip eden azınlık yıllarında İnönüyü hudut dışı etmek, İnönünün derisini soyup içine saman doldurmak neviinden kibar taleplerin yükseldiği sıralarda olduğu gibi "Yok, bu kadarı da olmaz.." diye başını sallamaktadır. Memleketin aydın çevreleriyle onların tesiri altındaki kütlelere hâkim olmaya başlayan bu duygular, Muhalefet bugünkü taktiğinde devam ettiği takdirde dalga dalga öteki çevrelere ve kütlelere de,yayılacak ve A.P. de bir avuç hınçlı, kinli adamdan başka kimse kalmayacak, A.P. 1946'50 arasının "Millet Partisi" durumu*na düşecektir.

Türkiyede çok kimsenin unuttuğu, 1946-50 havasının aydınlar tarafından yaratıldığı ve o tarihte aydınların D.P. nin yanında bulunduğudur. M.P. bunu görmediğinden batmıştır. Bu gerçeği, 1950'den sonra, Önce D.P. nin kendisi ve onun iptidaî şefleri gözden kaçırmışlar, asıl kuvvetlerini kaybetmişler, onu İnönüye ve C.H.P. ye kaptırmışlardır. Bunu, bugün A.P. de görmemektedir. İnönüye, C.H.P. ye kızan aydın şüphesiz çoktur. Ama A.P. ye sempati besleyen, onu tutan, o*nun metodlarını beğenen, ondan bir şeyler uman, hatta onu bir dert gibi görmeyen aydın yoktur. İktidar konuşmaya başlar başlamaz bir kısım bulutun Türkiyenin göklerinden hemen sıyrılması, eşyanın bu tabiatı icabı olmuştur.

Sinirsiz, rahat bir doktor

Metin TOKER

Devlet adamları, eğer kendilerine bir örnek arıyorlarsa, bana öyle gelir ki çocuk doktorlarına bakmalıdırlar. Dünyada çocuk doktorları kadar sinirsiz, rahat, sakin bir başka kimse yoktur. Tabiî bu, görevin ifası sırasındadır. Yoksa bir hasta çocuğa kılı kıpırdamadan ve gülümseyerek güllabicilik eden doktorun, eve döndüğünde huysuz, asabi bir adam haline gelmesi ve ortalığı kasıp kavurması pek ala kabildir. Ama o, onun hususi hayatıdır. Önemli olan, tedavi ettiği çocuğa karşı tutumu, davranırdır.

Çocuk ona neler yapmaz ki.. Bir defa, dünyada en sevmediği adam odur. Nasıl sevsin? Ne zaman rahatsızlık hissetse, canı yansa karsısına o gelmektedir. Tadsız tadsız ilaçlar vermektedir. Nerede o, nerede kendisini hasta eden çikolataları veren adam? Doktor canını acıtan aşılar, iğneler yapmaktadır. Çocuk om tekmeler, ısırır, hırçınlık eder, ağlar, bağırır. Doktor hiç umursamaz. Dudaklarının ucunda daima bir iki tatlı söz, yüzünde daima bir gülümseme, işine bakar, çocuğu bir an önce iyileştirmeye gayret eder. Üstelik annelerin, kendisini çocuğa umacı gibi göstermelerinin yarattığı -çok anne çocuğunu "Şimdi doktoru çağırırım" diye korkutur- handikapı da yenmek zorundadır.

Ancak çocuk doktora bilir ki eğer çocuğa uyarsa, eğer onun hisleri kendisini üzerse, eğer tıp ilminin gerektirdiğini şu veya bu sebepten dolayı yapmazsa tedavi başarı kazanamayacaktır ve çocuk iyileşemeyecektir. Rahatsızlığın geçmesi için mutlaka sebat gösterilmesi bir belirli süre feryatlara, gözyaşına, hatta hakaret ve küfürlere aldırış edilmemesi lazımdır. Doktorun mükâfatı, hastalık geçtiğinde çocuğun yüzünde beliren minnettarlık ifadesinden ibarettir. Fakat bu, değeri olan bir mükâfattır.

Geçenlerde, Ankara Gazeteciler Cemiyetinde tertiplenen Basın Toplantısı sırasında İsmet İnönüyü dinleyenler ve seyredenler karşılarında bir çocuk doktorunun bulunduğu intibaına kapılmaktan kendilerini alamamışlardır. Başbakan o toplantıda, kendisine sorulan, en münasebetsizi dahil, bütün sorular, cevaplandırdı. Her bir soruya ince, zarif, nükteli bir kelime buldu. Bazen sadece evet dedi, bazen sadece hayır dedi. Kendisi hakkında en soğuk duygularla gelmiş olan basın mensuplarının buzunu dahi çözmeyi. onların hile yüzlerinde tebessüm yaratmayı bildi. Hiç sinirlenmedi, sükunetini hiç bozmadı, hep bıyık altından güldü ve kainleri fethederek Gazeteciler Cemiyetinden ayrıldı. Toplantı, söylenilenlerin keramet olmasından ziyade bu davranış sayesinde büyük bir başarı teşkil etti.

İsmet Paşanın bu "Çocuk Doktoru Hali"ni, bütün İktidara teşmil etmek kabildir. Sinirli, hırçın, kendi kendisini yiyen, tepinen bir Muhalefetin karşısında Hükümet soğukkanlıdır ve tedbirlerini basiretle, gürültüye pek aldırmaksızın hislerden mümkün nisbetinde ırak kalarak almaktadır. "Bayar Hâdisesi'ndeki, kompleksten uzak tutum 1960 öncesi İktidarının tutumuyla nasıl taban tabana zıttır, mutlaka üzerinde durulmak lâzımdır. O iktidarın iptidai prestij ve kudret anlayışıyla bugünkü iktidarın olgun prestij ve kudret anlayışı arasındaki, fark akın karaya farkıdır. Bayar Yassıadadâ, okumamış, olmamış, kültürsüz adam zihniyetinin örneğini, "Bakanların değiştirilmesi gürültüyle istenilirken bu isteğin yerine getirilmesini Devletin ve Hükümetin itibarı bakımından zararlı gördüm. Bunu. gürültüyü bastırdıktan sonra yapacaktım" demek suretiyle vermiştir. Bayar bunun için "Tenkil! Tenkil!" diye haykırmıştır. Bu kompleksinin neticesi olarak, düşmanı diye bellediği selefini protokollerden çıkarmış, misafir gelen yabancıların onu görmemeleri için tedbir almış, ona karşı bir aşağılık duygusu içinde dünyayı kendisine cebir etmiştir.

Devlet adamı, bir i ş i n yapılması i ç i n lüzumun olup olmadığına doğru teşhis koyan adamdır. Hapishanede seksen yaşında bir adam var, doktorlar hasta olduğunu söylüyorlar ve evinde tedavi edilmesine lüzum gösteriyorlar. Bırakacaksınız bu adamı, gitsin evine. Ama taraftarları, ama şamatacılar, ama fırsatçılar bağıracaklarmış, çağıracaklarmış, bunu istismar edeceklermiş, kendi zaferleri gibi gösterip propaganda edeceklermiş. Varsınlar etsinler. Zerrece önemi yoktur. Gürültü bir süre sonra sönüp gidecek, geride kalan, lâzım gelen işin yapılmış olmasının iyi ve hayırlı neticesi olacaktır.

Zamlar meselesinde de iktidarın tutumu aynı olmuştur. Bu zamlara zaruret var mıdır, yok mudur? Vardır. Bunlar olmaksızın Plânlı Kalkınma olmayacaktır. Ama Muhalefet bunu istismar edecektir, ama halk tahrik edilecektir, ama karşı taraf siyasî yatırım yapacaktır.. Hiç önemi yoktur. Nasıl doktor hastasına acı ilâcı yutturmak zorundaysa, Hükümet de milletten fedakârlık istemekten, ona mükellefiyet yüklemekten çekinmeyecektir.

Bütün iş bunlar yapılırken gerçeğin halka iyice anlatılması. Hükümetin tasarruflarının mucip sebeplerinin açıklanması, söylenmesidir. Tek taraflı işleyen propagandaya dayanmak imkânı yoktur. O propaganda yalanın üzerine bina edilmiş bulunsa dahi.. Ama haklı olduğunu bilen taraf da aydınlatma görevini cesaretle, sebatla, zekice yerine getirdi mi ve lüzumlara doğru teşhir, koydu mu yenilmeyecek güçlük olmaz ve zafer en sonda, mutlaka, çocukta değil, sükûnetini bozmayan çocuk doktorunda kalır.

Şimdi görünen, elde edilen ilk iyi neticelerin Hükümeti tuttuğu yolda daha gayretli, daha başarılı çalışmaya teşvik edeceği merkezindedir. Beklenen, yatırımların derhal ve kendilerini hissettirir tarzda başlamasıdır. Bunları hissettirmek için mutlaka gösterişli temel atma törenlerine lüzum yoktur. Ama bir başka usûl bulunup hadiseler, bizim elle tutup gözle görünce her şeyi da* ha iyi anlayan halkımıza intikal ettirilmeli ve memleketin gerçek durumu ona hissettirilmelidir.

Bu, şüphesiz ayrı ve yeni bir planlamaya ihtiyaç göstermektedir. Hükümetin en önemli işlerinden biri bu olmalıdır.

Politikacılar

Eve dönüş

Bu haftanın ortasında Salı akşamı, Başbakan İsmet İnönü, Özel Kalem Müdürü Necdet Calpa şu emri verdi:

"— Adalet Bakanını ve İçişleri Müsteşarını bul. -İçişleri Bakanı Egedeydi-. Kendilerine şunu tebliğ et: 'Hakkındaki muamele tamamlanıp Celâl Bayar tahliye edildiği andan itibaren, kendisi ve ailesi nasıl isterse öyle hareket edeceklerdir. Nereye isterlerse giderler, nerede isterlerse kalırlar, nasıl program yaparlarsa yaparlar. Resmi makamlar sadece yardımcı olacaklardır ve onların arzuladıkları tedbirleri alacaklardır. Eğer sıhhi durumu dolayısıyla Celâl Bayarın Ankaraya naklinin bir helikopter vasıtasıyla yapılmasını Celâl Bayarın kendisi veya ailesi arzu ederse bunu temin edin. Arzu etmezlerse, arzu ettikleri gibi davranırlar. Resmi makamlar gazetecilerin de istedikleri gibi vazife yapmalarını kolaylaştıracaklardır. Celâl Bayar tahliye edildikten sonra istedikleri kadar resmini çekerler, görüşürler, konuşurlar. Resmi makamlar, Celâl Bayar ve ailesi bir emniyet tedbiri, muhafaza talep ettikleri takdirde müdahale edeceklerdir. Aksi halde, normal asayiş tertibatı ile yetinilecektir. Bir taşkınlık yapıldığı takdirde kanunların tatbiki tabiîdir."

Necdet Calp bu emri, hemen o akşam alâkalılara ulaştırdı.

Kayserideki oyun

Başbakanlık Özel Kalem Müdürü Necdet Calp tarafından bu emir ilgililere ulaştırıldığında Kayseride pek eğlenceli bir hava esmekteydi. Eğlencenin merkezi, Kayserinin en lüks oteli olan Turan Palas oteliydi.

Cahit Özen
Kararı açıkladı

Basın mensupları, İstanbulda Adli Tıp tarafından alman kararın Kayseri İnfaz Savcılığına gelmesini beklerlerken, bir husus üzerinde bilhassa durdular: Bayarın tahliyesiyle ilgili zevat son derece teferruatlı bir karşılama programı hazırlamakla meşguldüler. Programcıbaşı ise, Mustafa Demirkan adlı bir eski D.P. li vatandaştı.

Demirken, Çarşamba günü öğleden sonra, gazetecileri Turan Palasın bir salonunda topladı ve kendilerine, karşılama programıyla ilgili açıklamalarda bulundu. Demirkanın açıklamalarına, eşi Vatan Eczahanesi sahibesidir- Daime Demirkan da katılmaktaydı. Demirkan söze şöyle başladı:

"— Gazeteci arkadaşlarımızdan ricalarım var. Sayın Bayar için otuz otomobillik bir konvoy hazırlamış bulunuyoruz. Eğer sizler de bu konvoya katılacaksanız, bir takım hususlara dikkat etmelisiniz. Evvelâ 60 kilometreden fazla sürat yapılmayacaktır. Sonra, birazdan arzedeceğim sıra içinde yola çıkacağız ve bu sıra hiç bozulmayacak!".

Demirkanın izahatına göre Bayarı karşılayacak ve Ankaraya götürecek otuz otomobillik konvoyun önünde iki pilot otomobil gidecekti. En öndeki otomobil bir nevi seyyar eczahane şeklinde olacak ve içinde Demirkanın eczacı eşi Daime Demirkan bulunacaktı. Bayarın otomobili iki pilot otomobilin arasında gidecek, emniyet, arkadaki otomobil tarafından sağlanacaktı.

Basın mensupları, bu yürekten D.P. liye bir sual sormadan edemediler. Muhabirler, mesleklerinin gazetecilik olduğunu, dolayısıyla süratin onlar için elzem sayılması gerektiğini izah ettikten sonra:

"— Peki, ya biz 60 kilometreyi az bulur da, daha süratli gidersek? Hem, bu kadar az bir süratle gitmenin politik faydası ne olabilir? Yol pek boştur" dediler.

Organizatör Demirkan gülümsedi ve şu cevabı verdi;

"— O zaman konvoya giremezsiniz. Zira biz karar aldık, konvoyun bozulmasına hiç bir şekilde müsaade etmiyeceğiz. Sayın Bayarın bulunduğu kısımdan geçenlere mâni o* lacağız. Bunu da pilot otomobiller yapacak. İcap ederse çarpacağız bile.."

Sonra ilâve etti:

"— Hem, yolumuz üzerinde Bâlâ ve Kaman var."

Manalı manalı güldü.

Gazetecilerle Demirkanın hasbihali devam ederken, salonda bir gazeteci peydah oldu. Nilüfer Gürsoy adına konuştuğunu bildiren gazeteci, o gün Emniyet Müdürü ile Gürsoy arasında geçen bir muhavereyi nakletti. Hikâye, Başbakanlık Özel Kalem Müdürünün ilgililere ulaştırdığı emirle ilgiliydi. Valilik, bahis konusu emri Savcılık kamalıyla Bayara iletmiş ve arzusunu sormuştu. Bayar da kın vasıtasıyla, Emniyet Müdüründen, sadece emniyet tedbiri alınmasını istemişti. Nilüfer Gürsoy Emniyet Müdürü Gültekin Kızılışıka telefonla bu arzuyu iletti. Emniyet Müdürü, bu gibi konuların telefonla değil, karşıkarşıya halledilmesi gerektiğini belirterek, Gürsoyu makamına çağırdı. Gürsoy, öğleden sonra Emniyet Müdürlüğüne giderek, babasının tahliyesi sırasında emniyet tedbirinin alınmasını rica etti. Muhavere böylece sona erdi. Ama Gürsoy, kocasıyla bitlikte otele döndüğünde bambaşka bir hava yarattı. Gazetecilere, kendisinin Emniyete davet edildiğini ve emniyet tedbirlerine ihtiyaç duyulduğunu bildirdi. Bir muhabir:

"— Peki öyleyse, bize, orada size söylenenleri nakleder misiniz?" şeklinde bir sual sorunca, Bayarın kızı dudak bükerek:

"— Bunu, o makam sahibinin açıklaması gerekmez mi?" teklinde müphem bir cevap verdi.

Mesele, Kızılışıkın izahatından sonra anlaşıldı. Fakat Nilüfer Gürsoy adına açıklamada bulunan Vedat Refiioğlu, meseleyi Gürsoylar yönünden ele aldı. Buna rağbet edenler de, malûm gazeteler oldu.

Son saatler

Yassıada hükümlüsü Celâl Bayar şimdi Kayseri Cezaevinde son saatlerini geçinmektedir. Cezaevi İnfaz Savcısının gazetecilere naklettiğine göre de, sıhhatinde endişevi mucip bir hal yoktur. Her akşam muntazaman sinemaya gitmektedir. Revirden sadece zaruri ihtiyaçları için çıkmaktadır. Kızı hergün kendisini öğleden evvel ve öğleden sonra onbeşer dakika ziyaret etmektedir.

Bayar, Ankaraya hareket etmezden önce Turan Palas oteline inecek ve orada bir banyo alacaktır. Kayserideki ikameti 24 saat sürecektir. Sonra bir akrabasının kullandığı otomobille Ankaraya hareket edecektir.

Bütün bunlar Ur muayyen çevrenin işine yaradı. A.P. teşkilâtı, herhangi bir tezahüratın aleyhinde beyanlarda bulunurken, el altından adam toplama faaliyetine girişti. Turan Palas önünde ve Cezaevi kapılarında bir takım garip kılıklı adamlar peydah oldu. Bunlar Bayarın karşılayıcılarıydı. AP İl Merkezinde ise kesif bir faaliyet hüküm sürmekteydi. İşin perde arkası kısmıyla, meşhur Tahkikat Komisyonu üyesi Osman Kavuncu meşgul olmaktaydı. -Kavuncu, Tahkikat Komisyonu Üyesi bulunduğu sırada sorguya çektiği basınla meşgul olmakta ve bu defa onları ağırlamaktadır. Kavuncunun karargâhı gene Turan Palas oteli salonudur*.

Adil Tıptan gelecek olan rapor muhtemelen Perşembe veya Cuma günü Kayseri Cezaevine ulaşacağından, AP İl Merkezi gazetecilere Çarşamba akşamı bir yemek verdi.

Bayarı karşılayacak otuz otomo-

Bayarın Niyeti ve Ötesi

Celal Bayar hapishaneden, günah işlediğini bilen ve bundan dolayı nedamet duyan bir insan olarak çıkmıyor. Her şey göstermektedir ki kalbi kin, hınç, intikam arzusu doludur ve bir "dert olmak" niyeti taşımaktadır. Onun dert olması için taraftarları bütün tertipleri hazırlamaktadırlar. Bunlasın sırayla sahneye konmasına, önümüzdeki günler şüphesiz şahit olacağız.

Şimdi, hiç kimsenin yanlış bi adım atmaması için, herkesin bir hususu iyi bilmesi lâzımdır. Ne Bayarın, ne başkasının milletin başına dert olmasına müsaade etme meye bu memleketin sağlam kuvvetleri kati şekilde azimlidirler Sakıt Cumhurbaşkanı, ileri yaşımı ve hastalıklarının gerektirdiği tedavi evinde yapılsın diye, doktor raporuyla tahliye edilmektedir. Seksen yaşında bir adamın hapishanede tutulması, sadece insanlık duygularını rencide eden bir durumdur ve hâdisenin başka bi cephesi yoktur. Bayar bu sebeple tahliye edilmiş her hükümlü hane statüye tabiyse o statüye tabi olacaktır ve buna suüstimal etmeye kalkıştığı an, o şekilde davranan başka hükümlülere tatbik olunan muamelenin kendisine tatbikinden asla çekinilmeyecektir. Di ğer taraftan, Bayar tahliye edilinceye kadar turp gibi olan bir takım mahkumların, sanki "sıhhî sebep yolu" tahliye için bir normal yolmuş gibi harekete geçmiş olmaları kendileri için hayal sukutundan başka netice vermeyecektir.. Bayarın tahliyesinin zerrece siyasi tarafı yoktur. Adli tıp, görevini şimdiye kadar olduğu gibi şimdiden sonra da ciddiyetle ve ilmin ışığı altında yapacaktır.

Bayarın dert olmak niyetinin gerçekleşmemesi, bir bakıma Hükümetin de tutumuna bağlıdır ve Hükümet böyle bir fırsatı yaratmayacaktır. Bayar kendisini istediğine alkışlatabilir, taraftarları istedikleri tezahüratı yapabilirler, istenilen gösteri ziyaretleri yapılabilir, gazeteleri ne boy resmini isterlerse koyabilirler. Hükümetin bundan dolayı kızması, sinirlenmesi, aklını kaçırması bahis konusu bile değildir ve bu Hükümet Uşakları, Topkapıları, Himmetdedeleri yaratan Hükümetten bambaşka zihniyete sahiptir. Ama, bir Tedbirler Kanununun bulunduğu hiç kimse tarafından unutulmamalıdır ve Bayarın temsil ettiği idare hakkındaki hüküm Anayasamızda yazılıdır. Bu Anayasayı çiğnemeye kalkışmak, bundan önceki Anayasayı çiğneyenlerin akıbetinden daha vahim bir akibeti el ile hazırlamaktan farksızdır. Memleketin sağlam kuvvetleri, böyle davranacakları böyle, akibete maruz bırakacak güçtedirler ve Komiteci taktiklerinin hiç bir sökme şansı yoktur. Bayar ve arkadaşları bir takım belirtilere yanlış teşhis koyarak dünyanın bir defa başlarına yıkılmasına yol açmışlardır. Derleme topluluklları millet sanmışlardır ve hamamda şarkı söyleyenler gibi kendi seslerine hayran kalmışlardır.

Bu defa aynı hatayı işlemesinler ve "Merhametten maraz hasıl olur" sözünü haklı çıkarmasınlar. Millet Bayarı affetmemiştir. Taptığını unutmuştur. Bırakalım, hatıra canlanmasın. Milletin huzuru o nisyandadır. Zira küller karıştırılacak olursa, altından ateş çıkacaktır.

Celâl Bayar
Kadrini bilirse...

billik konvoy hikâyesi Kayseriye yayılır yayılmaz ve süratin 60 kilometreden yukarı olmayacağı duyulur duyulmaz, yegâne değişiklik su oldu: Taksi ücretleri arttı!..

Zabıta

Geri tepen silah

Mizansen mutad veçhile hazırlandı. Yassıadada müvekkillerini astırttıktan sonra onların ailelerine musallat olan, reklâm meraklısı tertipçi avukat gazetelerin ezbere bildiği telefon numaralarını çevirdi ve ertesi gün Ziraat Bankasının önünde fotoğrafçı ve muhabir bulundurmalarını istedi. Zorlu ailesi, 27 Mayısta el konulmuş olan mücevher ve kıymetli eşyalarını teslim Alacaklardı. Avukatın, gazetecilere bir de sürprizi olacaktı!

O gün, söylenilen saatte randevu mahalline gelen gazeteciler, her flaş yandığında objektifin içinde bulunabilmek için insanüstü gayretler sarfeden avukat Orhan Cemal Fersoyun ağzından "Zorlunun 500 kü-ür bin liralık mücevheratı ortada [yoktur!" ithamını duydular. Zorlunun elemli eşi Emel Zorlu, avukatına kanarak aynı sözleri tekrarladı. Vekarını muhafaza eden Zorlunun kıra Sevin Yenerden ibaret kaldı.

İddia, beklenileceği gibi sansasyon yarattı. Böyle bir duruma ihtimal vermeyenlerin dahi zihinlerine bir şüphe yılanı gelip yerleşti. Avukatı ve avukatın karakterini' bilmiyor değillerdi. Mahkeme salonlarını, yahut nikâh dairelerini V.C. toplantısına çevirme tertiplerinden ve suni şekilde kendisini omuzlatma gayretlerinden haberdardılar. Buna rağmen, itham o kadar ciddiydi ki.. 27 Mayısa ve onun yapıcılarına karşı şimdiye kadar açıktan cesaret edilen bu en ağır iddia "Ya doğruysa.." endîşesini çok kalpte uyandırdı. Nihayet hâdise, bir İhtilâl sabahı olmuştu. Kim kime, dum duma olunduğu bir sabah!

İftiranın ömrü 24 saatten az sürdü. O gün A.P. nin gazeteleri bu haberin şişirilmiş başlıklarıyla satılırken -Zafer pabuç kadar harflerle "Skandal" diyor. Son Havadis "Zorlu ailesine ait mücevherat kayboldu" diye yazıyordu- Ankarada resmî makamlar Zorluya ait her şeyin muhafaza altında bulunduğunu bildirdiler ve tek bir parçanın bile kaybolmamış olduğunu açıkladılar. Bir kaç gün sonra da Zorlu ailesi, eşyasının tamamını, evin bodrumunda ele geçen viski ve şampanya şişelerine kadar buldu, teslim aldı, çekip gitti.

Bilinmeyen, ithamı yapanların yüzlerinde bir hafif kızarıklığın belirmiş olup olmadığıdır.

Emel hanımın önsezisi

97 Mayıs sabahı Fatin Rüştü Zorlunun Bahçelievlerdeki evi muhafaza altına alınmıştır. Kuş uçurulmamaktadır. Zorlu henüz yakalanmamıştır. Eve uzmanlar getirilmiş ve mallarına "bu işlem sadece Zorlu için değil, o sabah mimli 10-15 DP ileri geleni için yapılmıştır- el konmuştur. Bu arada bazı subaylar Emel Zorlunun küçük bir el çantasına fazlaca önem verdiğini görmüşler ve çantayı da muhafaza altına almışlardır. Bidayette ne olduğunu anlayamadıkları çantanın içini açtıklarında, Bayan Zorlunun ihtimamının sebebi anlaşılmıştır. Çantanın içi lebalep ziynet eşyası ve kıymetli taşlarla doludur. Bu kadar kıymetli taşın bir el çantasında bir arada bulunması evvelâ hayreti mucip olmuş, sonradan -tahminlere göre- mesele anlaşılmıştır. Bayan Zorlu mutadı hilâfına 26 Mayıs gecesi bütün kıymetli eşyalarım bir araya toplamış ve gözünün önünde bir yerde bulundurmayı arzulamıştır!

27 Mayıs günü kıymetli taşları havi çanta Harpokuluna götürülmüştür. İki askeri hâkim ve üç kuyumcu celbedilerek çantadaki eşyanın kıymeti takdir ettirilmiştir. Sonradan bir torbanın içine konulmuştur. Torba mühürlenmiş, içine çantadaki eşyanın kıymetini ve cinsini bildiren 15 imzalı bir zabıt da bırakılmıştır. Bu zabıt ve eşyalar askerî idarenin ilk aklına gelen en sağlam yere, Hazineye gönderilmiştir. Ayrıca bir başka zabıt daha tanzim edilerek -torbaya konanın kopyesi- dosyalanmış ve durum Bayan Zorluya bildirilmiştir. O gün bu gündür kıymetli küçük el çantası Hazinenin muhkem kasasında, çift mühürü. havi durmaktadır.

İşin bundan sonrası daha da alâka çekicidir. Yüksek Soruşturma Kurulu, İhtilâlden 35 gün sonra faaliyete geçmiştir.

Kurul faaliyete geçer geçmez Ankara Kumandanı Cemal Madanoğlu, DP idarecilerine ait müsadere

Zorlu ve Polatkanın eşleri Cemal Fersoy ile
Dertli başa yeni dert

edilen eşyaların Kurulun emrine verilmesini emretmiş ve Kurul teker teker eşyaları teslim almıştır.

Kararname tanzim edilirken küçük el çantasının Hazineye ait kasada muhafaza edildiğine dair zabıt dosyaya eklenmiştir. Yani Yassıadada dâvalara başlanırken, haksız iktisap dosyaları arasında küçük el çantasına mevcudiyetine dair zabıt da yer almıştır.

Fersoy Yassıada duruşmalarında bu dosyayı incelemiştir. Kendi ifadesine göre bu inceleme bir hayli zor olmuştur ama gene de incelemiştir. Üstelik Fersoy kendisiyle konuşan gazetecilere:

"— Zorlu bana, siyasi dâvaları bir tarafa bırakıp, haksız iktisap dâvalarına önem vermemi söyledi. Bu dâvalar haysiyet ve şeref bakımından kendisi için son derece önemliydi. Biz de öyle yaptık.. Zorlunun yedi-sekiz yüz sahifelik mektupları elimdedir. Bunlardan bu sözlerin doğruluğunu anlamak mümkündür" dedi.

Geride bıraktığımız haftanın sonunda Ziraat Bankasından ayrılırken gazetecilere mücevherlerin eksik olduğunu işte bu Fersoy beyan etti!

Fersoy ve Zorlunun kızı
Fotoğraf meraklısı bir zat

Başından sonuna...

İhtilâl, adı yabancı Basında bile "Mr. % 10" diye geçen Zorlunun muhtelif yerlerdeki ikametgâhına hemen o gün ziyaret etmiştir. Emel Zorlunun çantası yukarıda hikâye edildiği gibi Hazinenin kasasına gönderilmiştir. Daha sonra Yüksek Soruşturma Kurulunun 1 numaralı Soruşturma Kurulu Haksız İktisaplarla ilgili soruşturmalarına başladığında Zorlunun evini bir kere daha ziyaret etmiş ve evinde muhafaza altında bulunan eşyaların sayımını yaparak bir kısmını kendilerine bırakmış, bir kısmını -Halı, Kürk, Gümüş takımlar gibi- alıp B.M.M. binasının mahzeninde mühürlü çuvallar içinde saklamıştır. Meclise getirilen ve kaçırılması kolay mevattan sayılan eşyaların -Kürkler, Gümüş takımları- değeri 515 bin 705 liradır. Bunlar zaman zaman kontrol edilmiş, katta içlerinden bazıları -lüzumlu olduğu Soruşturma Kurulunca kabul edilenler- Bayan Zorluya yeddi emin olarak iade edilmiştir.

Zorlunun varisleri bu hafta Meclis mahzenindeki eşyaları almak üzere gittiklerinde 37 torba halinde bulunan malların hepsini muayene etmek lüzumunu bile hissetmediler. Çuvallardan bir ikisini açıp içlerin-

Gözün İçine Baka Baka...

İhtilâl demek, karışıklık demektir. Bir karışıklığın içine her çeşit insan girebilir, bir karışıklıkta her çeşit uygunsuzluk olabilir. Düzen altüst olmuştur, ölçüler altüst olmuştur. Bir belirli süre Hukuk Devleti ortadan kalkmıştır, başıbozukluk hâkim hale gelmiştir.

İhtilâllerin bu tabiatına rağmen, 27 Mayıs Devrimi inanılmayacak kadar temiz, dürüst ve namuslu kalmıştır. 27 Mayısa ve ona karışmış olanlara, bir belirli takımın bütün çamur atma gayretlerine rağmen, hiç bir ahlâk dışı tasarruf, vurgunculuk, yağmacılık, hırsızlık inandırıcı bir tarzda isnat edilebilmiş değildir. Ahularında "Hırsız" damgası silinemeyecek tarzda yazılı bulunanlar, kendilerini millet önünde temize çıkarabilmek için çok "Bizi güya hırsız olduğumuz için devirdiler, ama kendileri.. Kendileri neler yaptılar, bilir misiniz?" dedikodusunu yaymışlardır. Fakat söylenenler bir incir çekirdeği dahi doldurmamıştır ve her bir balon ilk iğne darbesinde delinip gitmiştir. Halk arasında bunların yaptıkları propaganda hiç kimsenin meçhulü değildir. Kulaklara fısıldanan "Askerler şöyle yaptılar, askerler böyle yaptılar"dır. Hatta bunu, gazetelerinin fısıltılı sütunlarına bir nevi leit-motive yapmışlardır ve mütemadiyen bunu işlemişler, bunu ima etmişler, kendi faziletsizliklerinin mazereti olarak başka faziletsizlikler uydurmuşlardır. Dünyada "Mister % 10" diye şöhret yapmış bulunan Fatin Rüştü Zorlunun el konmuş servetinin İhtilâlde çalınmış, kaybolmuş olduğu yolundaki âdi iftira bu gayretlerin bir yenisini teşkil etmiş, ama her şey yalancıların ayaklarına dolanmış, bir tek taşa dahi dokunulmadığı gün gibi ortaya çıkmıştır. Bu, bütün iddiaların değeri ve mahiyeti hakkında herkese bir fikir verebilir.

27 Mayıs, iffetsizliğe karşı bir ayaklanmadır. Bunun böyle olduğunu herkesten iyi iffetsizlerin kendileri bildiklerinden dolayıdır ki kendi alınlarındaki damgayı başkalarının alnına nakletmek sevdasındadırlar. Zira bu milletin her şeyi affedebileceğini, ama hırsızlıkları ve hırsızları affetmeyeceğini müdriktirler, "Zorlunun Mücevherleri Hikâyesi"'bu bakımdan tipiktir ve suyun altında cereyan eden bir takım hâdiseleri suyun yüzüne çıkarmaya yaramıştır, İşin hazin tarafı buna, 27 Mayısı ve onun tatbikçisi olan Silâhlı Kuvvetler mensuplarını açıktan tahkire, karalamaya, lekelemeye yeltenenlerin bunu yaptıktan sonra hiç bir ceza almamaları, ellerini kollarını sallayıp yeni tertipler peşinde koşmalarıdır. Kanunların buna cevaz verdiğini, verebileceğini düşünmek güçtür. Hâdisenin üzerinden cıvık kasıt akmaktadır ve gazetelerinin o gün kullandıkları manşetler bunun delilini teşkil etmektedir.

Atılan çamurun altından çıkan, 27 Mayısın pırıl pırıllığından ibarettir. Ama bunu tecavüzlerden masun tutmak bir zarurettir.

dekilerin tamam olduğunu görünce, diğerlerine bakmadılar.

Ziraat Bankasına teslim edilen ve oradaki 171 numaralı depoda muhafaza edilen mallar da eksiksiz çıkmıştır. Bunlar İhtilâl sonrası Soruşturma Kurulunun Bahçelievlerdeki evden alıp müsadere ettiği ziynet eşyalarıdır. Hepsi 23 parsadır. 13 Eylül 1960 günü alınıp zabıtları tanzim edildikten sonra Bankanın kasasına konulmuştur. Kıymetleri 179 hin 506 lira olarak tesbit edilmiştir.

Muhafaza altına alınan ve Ziraat Bankasının çelik kasalarında bulunan 4 parça kıymetli taş da bu kasada çıkmıştır. 62 numaralı kiralık kasadan, kasa delinmek suretiyle çıkarılan eşya diğerlerinin yanma konulmuş ve zapta geçirilmiştir.

Zorlunun varisleri eşyayı teslim aldıktan sonra Ziraat Bankasından hiçbir şikâyetleri bulunmadığını söylediler. Ayrıca, Zorlunun annesinin evinden müsadere edilen eşyalar da aynen mevcuttur. Bunlar Ziraat Bankası İstanbul Merkez Şubesinin kasalarındadır. Bu husus da zabıtla tevsik edilmiş ve mahkeme dosyalarına rapdedilmiştir.

Bir başka yön...

Zorlunun varisleri, Zorluya ait hak--- iktisap dâvasının son af kanunuyla düşmesi üzerine kendilerine iade edilen miraslarını üç gün içinde derleyip toparladıktan sonra bir tek noktada tereddüde düştüler. 27 Mayıs sabahı Zorlu şoförünün evinden alınıp götürülürken yarandaki çantasında bir hayli efektif yabancı para ve iki çek bulunmuştur. Zorlu bulunan paralar hakkında bir sabit tanzimini istemiş ve isteği yerine getirilmiştir. Zapta göre: 45 madeni frank, 10 fenik, 18000 fransız frangı, 1120 amerikan doları, 4010 fransız frangı, 265 dolarlık bir çek, 1500 dolarlık bir çek ele geçirilmiştir. Zaptın altında Zorludan başka Kdm. Üst. Yılmaz Ateşalp, Ord. Donatım Alb. Mustafa Berk ve Merkez Şube Kumandanı Bnb. -Binbaşının adı okunamamıştır- nın imzaları mevcuttur.

Bu çanta 8 Temmuz 1960 da gene bir zabıtla zamanın Başbakanlık Müsteşarı Albay Türkeşe teslim edilmek üzere özel Kalem Müdürü tarafından alınmıştır.

Zabıtta, "Senette yazılı nakit paralar Başbakanlık Müsteşarı Albay Alpaslan Türkeşe verilmek üzere teslim alınmıştır" denmekte ve teslim edenlerin Talât Durmuş ile Vasfı Göksu adlarındaki hâkimler*, alanın ise Özel Kalem Müdürü Mehmet Geylangil olduğu belirtilmektedir.

Avukat Fersoy ve varisler resmi ziyaretlerde kullanılmak üzere Zorluya Devlet kasasından ödenen bu paraların da iadesini istemekte ve Merkez Bankası kasalarından bunların çıkarılmasını talep etmektedirler! Talep türk parası olarak 66 bin küsür liradır. Ancak bu hesap Soruşturma Kurulunca yapılmıştır. Kur hatası yapıldığını ileri süren varisler haksız iktisap davasından arta kalanın 26 bin 55 lira olduğunu söylemektedirler.

Hâdise, mahiyeti ortaya çıktıktan sonra halk üzerinde başka bir yönden alâka çekti. "Mr. *% 10"un* ele geçen servetinin milyonu bulduğu anlaşılmaktadır. Tabii bu, Türkiyede ele geçen meblâğdır. Milyonluk servet, çok kimsenin uzun uzun ıslık çalmasına yol açtı. Zira Zorlu bir devlet memurudur. Bunun farkına varan propaganda erbabı, hemen Atatürkün adı arkasına sığınma çabasına kapıldı. Efendim, şu mücevher Atatürkün düğün hediyesiydi, bu halı İran Şahınındı.. Edebiyat kısa zamanda o hali aldı ki, Zorlular adeta Atatürkün bir gayrıresmî varisi haline getiriliverdiler. Bu sefer uzun ıslıklar, yerlerini müstehzi tebessümlere bıraktılar.

Kulağa Küpe...

Lafa bak!

Gazetelerde bir başlık: "Genel Sekreter Satır, Gümüşpalayı ithamlarını ispata davet etti -Dr. Satır 'İspat edemezlerse bir müfteri olarak tescil edileceklerdir' dedi".

Hah, adamın da umurundaydı!

Esat Kemâl Aybar
Bin işit bir söyle

Hükümet

Demir çarık ve asâ

Bitirdiğimiz hafta, Hükümet için kelimenin tam anlamıyla bir "Halkla münasebetler" haftası oldu. Kabinenin sekiz > Bakanı yurdun çeşitli bölgelerine dağılarak meselelere toplum açısından ışık tuttular ve bu alandaki çalışmaları halka duyurdular. Onların dileklerini, dertlerini dinlediler. Önceki haftanın sonlarında yapılan bu gezileri Pazar akşamı Başbakan Yardımcısı Ekrem Alicanın radyo konuşması takip etti. İnönünün Salı sabahı Ankara Gazeteciler Cemiyetinde tertiplediği basın toplantısı ise bu "Halkla münasebetler kampanyası"nın birinci perdesinin finali mahiyetindeydi.

Basın toplantısında İnönü, gazetecilerin eğitimi, siyaset ve iktisadi meselelerden dış politikaya kadar sordukları bütün sualleri tek tek cevaplandırdı. Böylece gerçekletin Tün ışığına çıkmasıyla bir süreden beri A.P. militanları tarafından uçurulan gayri ciddi balonların asılsızlığı anlaşıldığı gibi, ' Hükümetin Halka yaklaşması bakımından son derece önemli bir adım atılmış oldu.

Hükümetteki bu ani değişiklik, halk arasında güler yüzle karşılandı. Gerçi millet Hükümette ne derece yoğun bir çalışma içinde bulunduğunu as çok biliyordu ama bunun bir kere de en yetkili ağızlar tarafından ifade edilmiş olması bu kanaati kuvvetlendirdi.

Bütçe müzakerelerinin sona ermesinden ve B.M.M. nin kısa tatilinden istifade ederek Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Yusuf Azizoğlu

Bakanlığına bağlı beş Genel Müdürle birlikte Ege bölgesinde bir tetkik gezisine çıktı. İmar ve İskân Baka* nı Fahrettin Kerim Gökay Gaziantepe, Millî Eğitim Bakanı Şevket Basit Hatipoğlu da Eskişehire gittiler ve bakanlıklarıyla ilgili çalışmaları halka açıkladılar. Sade bir dille "pilâvın ancak plân olduğu takdirde evlerine girebileceği"ni anlattılar. Diğer Bakanlar Ege bölgesin) tercih ettiler. Başbakan Yardımcısı Turhan Feyzioğlu, Maliye Bakanı Ferit Melen, Sanayi Bakam Fethi Çelikbaş, Bayındırlık Bakanı İlyas Seçkin ve İçişleri Bakanı Hıfzı Oğuz Bekata İzmire giderek CHP İl Merkezinde yapılan bir toplantıya katıldılar. Bakanların konuşmalarının ağırlık merkezini daha çok plân, vergi meseleleri ve yatırımlar teşkil etti. Haftanın başında Hıfzı Oğuz Bekatanın haricinde diğer Bakanlar Başkente dönerek B.M.M. çalışmalarına katıldılar. Sadece Bekata, bakanlığını ilgilendiren bazı idari işler sebebiyle İzmirde kaldı ve çarşamba günü Denizliye geçti. Bekata Bakan olarak dolaşmayı sevmektedir.

Gayretdayıya

Hükümet, bir yandan bu gezilerle halkı aydınlatırken içinde bulunduğu sıkı çalışma temposunu hiç bir gevşeme göstermeden devam ettirdi. Bu günlerde İkinci Koalisyon Hükümetini en çok meşgul eden kottu 5 Yıllık Plânın aksamadan tatbiki meselesidir. Özellikle 1963 Yılı Uygulama Programında gösterilen yatırımların ortaya çıkardığı problemler Hükümet çalışmalarının ağırlık merkezini teşkil etmektedir. Yatırımlar sırasında piyasada görülmesi muhtemel olan suni darlık ve stokçuluğu önlemek üzere sağlam tedbirler alınmakta ve çözülmesi hayli çetin bir problem olan personel meselesi üzerinde durulmaktadır. Yatırımların asıl tatbikatçısı durumunda olan teknik personelin mevcut ücret sistemiyle tatmin edilmesi imkânsızdır. Bu sebeple hemen her bakanlık yeni Personel Kanunu çıkıncaya kadar işleri aksatmamak

Türkün Aklı...

Ekrem Alican

Tek ata oynayınız!

Bizde, belki de başka lisanda eşi bulunmayan mükemmellikte bir ata vardır. Deriz ki "Ne İsayı ne Musayı memnun etmek.." ve inanırız ki bütün tutumlar içinde en az akıllıcası böyle bir tutumdur. Ekrem Alicanın, kendi partisinin son Grup toplantısında söylediği ve aldı başında herkesin takdirle okuduğu sözlerini düşünürken bunu hatırlamamak imkânsızdır. Y.T.P. Genel Başkanı Partisinin A.P. olmadığını bildirmiş, AP. nin yolunda yürümeyeceklerini söylemiş ve aksi kanaatte olanlara "Buyurun, kapı açık! İsterseniz A.P. ye gidin" demiştir. Bu, bir devlet adamı davranışıdır. Ekrem Alicanın niçin her davranışı bu vasfı taşımaz ve Ekrem Alican niçin bir takım alaturka kurnazlıkların fayda getireceğine inanır?

Y.T.P. nin A.P. olmamasının sebebi, sadece iki teşekkülün fikriyatı arasındaki fark değildir. İki teşekkülün müşterileri de ayrı sınıftandır, ayrı yapıdadır, ayrı seviyededir. İki teşekkülün de bir kısım kuvvetini -kuvvetinin en esaslı kısmını- eski Demokratlardan aldığı doğrudur. Ancak en aşağı tabaka A.P. saflarım doldurmuş, kendini bilen Demokratlar Y.T.P. yi tercih etmiştir. Y.T.P. eski Demokratların fikrî temayülünün, A.P. hissi temayülünün mirascısıdır. Hissi A. P. lilerin hassas kalplerini, geçmiş güzel günlerin vurgun ve yağmacılığının ateşlediği ise pek az kimsenin meçhulüdür.

Böyle olunca siyasî af konusunda, İnönüye ve C.H.P. ye küfür konusunda, yalan imalâtı ve iftira kampanyası düzenleme konusunda Y. T.P. nin A.P. ile yarış etmesine imkân ve ihtimal yoktur. Bu çeşit bir yarışta A.P. rakibini her anman fersah fersah geride bırakacaktır. Bütün hudutları aşmada Ekrem Alicana hiç bir şey mani, olmasa, gururu ve kendini beğenmişliği, vekarı ve izzetinefsi mani olacak tır Halbuki Ragıp Gümüşpalanın, çok şükür böyle bir handikapı yoktur. Pala Paşanın etrafındakiler ile, bu sahalarda Ord. Prof. üyesine yükselmiş kıymetlerdir.

O halde, Y.T.P. için yapılacak olan şey cesaretle vaziyet alma ve eski Demokratları bir bayrak altında toplama yarışında iktisadî ve sosyal meseleleri ön plâna geçirmektir. Bu millet hayatından daha memnun hale getirildiği ve bunun inancı kendisine verildiği gün ortanın sağında Y.T.P., solunda C.H.P. kalacak ve C.K.M.P. nisbî temsil esasının cari bulunduğu sistemlerdeki efektifi az ama rolü önemli "küçük parti" olacaktır. A.P. aşırılığın gözden düşeceği o Türkiyede bütün aşırı partilerin akibetiyle burun buruna gelecektir. Ancak bunu sağlamak için bugün, karışıklığın hüküm sürdüğü memlekette bir ciddi devlet adamı cesaretiyle vaziyet almak, gerçek huzuru getirecek yolda yalpalamadan, küçük hesaplar yapıp yola herkes için daha güçleştirmeden yürümek, eyyamcılık etmemek ve siyasi af yatırımından kaçınmak şarttır.

Alican yeni tutumunda sebat edebilse!

ve kalifiye elemanları tatmin etmek için, "Tazminat" veya "Teknik Personel Kararnamesi" adlarına taşıyan tasarılar hazırlamaktadır. Bunlardan Bayındırlık Bakanlığı ile ilgili tasarı hazırlanmış ve Maliye Bakanlığının da mutabakatı alınarak Bakanlar Kuruluna sunulmuştur. Sağlık vs Sosyal Tardım Bakanlığının hazırlamış olduğu Koruyucu hekimlere tazminat verilmesi ve döner sermayeli sağlık yurtlarının kurularak, doktorların dışarıda muayehane açmadan tatmin edilmesini temin eden tasarı ise tasvibi alınmak üzere Maliye Bakanlığına verilmiştir. Devlet Personel Dairesinin hazırlamış olduğu yeni Personel Kanunu Hasan Dinçerin başkanlığındaki beş kişilik Bakanlıklararası Alt Kurulda incelendikten sonra Hükümete sunulmuştur.

Yılan hikâyesi

Hükümet bu derece yoğun bir çalışma içindeyken Koalisyonun kanatlarından birini teşkil eden Y. T.P. "müzmin muhalefet" psikozundan nihayet kurtulma yoluna girdi.

Bugün parti içinde üç zihniyetin birbiriyle mücadele halinde olduğu söylenebilir. Birinci grupu Doğu Anadoludan gelmiş olan milletvekilleri teşkil etmektedir, Recai İskenderoğlu, Adnan Aral ve Esat Kemal Aybarın yönetmekte olduğu bu grup hem CHP ye, hem de AP ile girişilen taviz siyasetine karşıdır. Grup içinde bir uç teşkil etmekte ve sık sık Alicanı müşkül durumda bırakmaktadır. ikinci grup olarak Raif Aybarın ve F. K. Gökayın etrafından toplanmış olan sağduyu sahibi milletvekilleri görülmektedir. Bu grup bir taktta boş lâflardan çok önemli memleket meselelerine eğilmenin zaruri olduğuna inanmakta ve Grup kararlarında dengeyi sağlamaktadır. Ekrem Alican ve kabinedeki diğer arkadaşları ise üçüncü grubu teşkil etmektedirler. Alican ne İsayı, ne de Musayı darıltmak istemediği için her iki tarafa da taviz vererek durumu idareye çalışmaktadır.

Nitekim haftanın başlarında San günü yapılan Grup toplantısında Alicanın yaptığı konuşma da bunu açıkça göstermektedir. Mardin Milletvekili Esat Kemal Aybarın Y.T.P. nin yönünün ve şahsiyetinin belirtilmesi için müzakere açılmasını, Koalisyon için yeni bir protokol imzalanmasını teklif eden önergesi hakkında konuşan Alican doğulu milletvekillerinin ağzına bir parmak bal atarak meseleyi savuşturdu. Ama bu pek kolay olmadı. Alican konuşmasında "Partinin rotasını millet önünde kati olarak tespit etmek lâzımdır" diyerek bu konuda Aybarı desteklerken "Yeni bir protokole lüzum yoktur" sözleriyle de diğer Grubu tatmin etmiş oldu. Ayrıca meselenin daha fazla büyütülmesini önlemek için Alicanın izahatı yeterli görülerek önerge oya konulmadı. Sadece alınan bir kararlar Partinin tutumu hakkında bir genel görüşme açılmasına karar verildi.

Adnan Aral
Bülbülün dili

Sabah 10 dan gece yarısına kadar devam eden görüşmeler Alicanı bir hayli terletti. Alican zaman zaman liderliğini hatırladı ve açık vaziyet aldı. Fakat af meselesinin oylamasında kırmızı oy kullananlar için "Bu arkadaşlar da en az beyaz oy kullananlar kadar oradaki siyasi mahkûmların hürriyetlerini istemektedirler" demesi Grupta gülümsemelere sebep oldu.

Toplantının ertesi günü öğleden sonra bir tebliğ yayınlanarak "Y.T. P. nin rotasının tayin edileceği" açıklandı. O gün, Meclis Basın Bürosunda bu satırları okuyan bir gazeteci, dayanamıyarak arkadaşlarına:

"— Yahu, bunların evvelce bir rotaları yok muydu?" diye solmaktan kendini alamadı.

E Ğ İ T İ M

Öğretim

Rahle-i tedris

Açık gri, üç düğmeli spor kostümü içinde ton derece şık, bembeyaz saçlı, babacan tavırlı adam oturduğu koltuğa biraz daha yaslandıktan sonra ayak ayak üstüne attı ve gülümseyerek:

"— Bu yıl ve önümüzdeki yıllarda eğitim meseleleri dikkatle ele alınacaktır. Türkiyenin en önemli konularından biri de budur. Köy eğitimine gereken önem verilecektir. Bu arada köy enstitülerini köy okulları statüsü içinde mütalaa ediyoruz" dedi.

Olay geçtiğimiz haftanın başlarında Salı günü Ankara Gazeteciler Cemiyetinin, pencereleri Atatürk Bulvarına bakan geniş salonunda geçti. Beyaz saçlı, babacan tavırlı adam İkinci Koalisyon Hükümetinin Başbakanı ve C. H. P. Genel Başkanı İsmet İnönüydü. İnönü o sabah. basın toplantısında günün konuların) içine alan bir konuşma yaptı Ve bu arada gazetecilerin fırsattan istifade ederek sordukları soruları tek tek cevaplandırdı. Toplantıda İnönünün eğitim ve köy enstitüleri ile ilgili sözleri büyük bir ilgi ile karşılandı.

Gerçekten son günlerin en önemli konularından birini eğitim meseleleri teşkil etmektedir. Beş Yıllık Plânın uygulanması ve kalkınma hareketleri her bakımdan yetişmiş bir kadroya büyük çapta ihtiyaç göstermektedir. Oysa elde yeter personel bulunmadığı gibi yeni bir kadronun yetişmesini sağlama durumunda o* lan Milli Eğitim Bakanlığı da kelimenin tam anlamıyla bir keşmekeş içindedir.

Dipsiz kuyu

Türkiyedeki eğitim meseleleri derinliğine olarak incelendiği takdirde ortaya çıkan ilk gerçek sistem bozukluğudur. İktisaden geri kalmış ülkeleri bulundukları durumdan kurtararak ekonomik ve kültürel alanlarda süratli kalkınmalarını sağlayacak faktörlerin başında iyi yetişmiş bir kadro gelmektedir. Böyle bir kadroyu yetiştirmek için eğitim sisteminden başlıca şu hususlar beklenebilir:

1) Eğitim' sistemleri mümkün olduğu kadar fazla adette öğrenciye imkan tanımalıdır.

2) İktisaden geri kalmış ülkelerde eğitim alanına tahsis edilen maddi imkânlar belirlidir. O halde bu dar ve belirli imkânlardan en yüksek ölçüde faydalanılmalıdır. Bu ise ancak dar imkânların en kabiliyetli olanlara hasredilmesi, genç dimağların kabiliyetli oldukları sahalara yöneltilmesi ve öğrencilere gelişme halinde olan memleketin muhtaç olduğu alanlarda bilgi verilmesiyle mümkün olabilir.

5 Yıllık Plânda daha çok genel temenniler şeklinde vaz edilen eğitim meselelerinin çözüm yolları aranırken akla gelen ilk husus Türkiyenin içinde bulunduğu iktisadi durum olmalıdır. XX. Asrın bir teknik asrı olması sebebiyle eğitim sistemimizin daha çok teknik alana yönelmesi gerekir. Meselelere bu açıdan bakıldığı takdirde halihazırdaki eğitim sistemimizin büyük zaaflar ve yetersizliklerle dolu olduğu kolayca görülebilir.

İlk Öğretim, öğrencilere daha çok "Dünya hakkında ilk görüşleri kazandırmağa yardım edecek" temel bilgileri vermeyi hedef tutan bir tedrisat olması sebebiyle bu kademede teknik öğretim düşünülemez. Ancak öğrencileri hayata hazırlayan orta öğretim, teknik alanlara eleman yetiştirmek bakımından son derece önemlidir.. Oysa Türkiyede orta okul çağındaki öğrencilerden ancak yüzde 24 ü teknik okullarda okumaktadır. -Bu nispet İsrailde yüzde 61 dir-. Ayrıca nüfusunun yüzde 70 I ziraatle geçinen bir memleket olduğu halde Türkiyedeki bütün tarım okullarının adedi ancak 11 dir. Mevcut eğitim sistemi bu önemli açılardan incelenecek olursa, bu sistemin Türkiye için değil de herhangi bir hayali ülke için düzenlendiği düşünülebilir. Bu alanda, üniversitedeki eğitim sistemi de orta eğitimden pek farklı değildir. Türkiyede yüksek eğitimde bulunan 61 bin öğrenciden ancak 10 bini teknik okullarda öğretim görmektedir. Bu durum gözönüne alınarak 5 Yıllık Plânda teknik okullardaki öğrenci adedinin 64 bine çıkarılması hedef olarak gösterilmiş ve genel yüksek öğretimdeki öğrenci adedinin de 116 bin civarında tutulması kabul edilmiştir. Ayrıca orta okul ve liselerin durumu da son derece karışık ve perişandır. 5 Yıllık Planın 1963 yılı uygulama programına göre bu yıl ilk eğitim çağındaki nüfusun ancak yüzde 73 ü, orta okul çağındaki nüfusun yüzde 19'u Öğrenim imkânı bulabilecektir. Bu oran liseler için yüzde 9,3, Üniversiteler için ise yüzde 3,3'ü geçmemektedir.

Öğrenciler toplu halde
Kalabalıktan geçilmiyor

1961 yılı istatistiklerine göre Türkiyede 158 lise ve 543 orta okul mevcut olup 507 ilçede lise ve 119 unda ise orta okul bulunmamaktadır. Böylece köylerin tamamında ve nahiyelerin yüzde 95 inde ilk okulu bitiren öğrenci Öğrenimine devam imkânını bulamamaktadır. Yegâne çare, civar ilçelerdeki okullara gitmektir. Bu ise bilhassa orta halli veya fakir aileler için büyük bir malî külfet teşkil etmesi sebebiyle son derece zordur. Görünüşe göre ücret-

siz olan eğitim böylece sırf maddî imkânsızlıklar yüzünden binlerce öğrenciyi sokaklarda bırakmaktadır.

Bedava sirke

Bulunduğu yerde devam edecek okul bulunmayan öğrenci için ikinci . ve çok zayıf bir ihtimal parasız yatılı okumaktır. Oysa bu imkân, özellikle son yıllarda son derece dar bir çerçeve içine sıkıştırılmıştır. Meselâ 1960 - 1961 ders yılında orta okul ve lise seviyesindeki 352 bin öğrenciden ancak 1245 öğrenci parasız yatılı olarak öğrenimine devam edebilmiştir. Böylece orta okul ve lise seviyesindeki parasız yatılı öğrenciler bu okullara devam eden kütlenin ancak binde 4 ünü teşkil etmektedir. Üzerinde bilhassa durulması gereken bir husus da bu statü içinde mütalâa edilen öğrenci adedinin her geçen yıl biraz daha azalmasıdır. Nitekim 1935 yılında orta okul ve liselerde okuyan 3 bin 500 ücretsiz - yatılı öğrenciye mukabil bu sembolik miktar son yıllarda 1300 e kadar düşmüştür.

Nüfusun bir misline yakın artmasına rağmen bugün için varlıksız ilkokul mezunu öğrenciler, ancak öğretmen okulları ve sanat mekteplerinde öğrenime devam imkânı bulabilmektedirler. Fakat bu okullardaki tedrisat tatmin edici olmaktan uzaktır ve mezunlarına üniversite yolları tamamen kapalıdır.

Yok.. Yok.. Yok...

Bugünkü Milli Eğitim meseleleri için en iyi tarif "Yoklar manzumesidir". Bina, öğretmen, malzeme, kütüphane, lâboratuvar yokluğu Milli Eğitim Bakanlığının imkânsızlıklar içinde kıvranmasına Sebep olmaktadır. Ancak bütün bu yokluklar ve aksaklıklar bir tarafa bırakılarak bugünkü durum çaresiz ve kaçınılmaz bir sonuç olarak kabul edilse bile, gene de mevcut imkânlar dahilinde asgari kaliteli bir eğitim yapıldığı iddia edilemez, Eğitim sisteminde kaliteli tedrisatın dayandığı başlıca faktörler şunlardır:

1 — Yeterli ve kaliteli öğretmen
2 — İyi bir tedrisat programı
3 — Yeter adette, iyi teçhiz edilmiş lâboratuvar ve kütüphane
4 — İhtiyacı karşılayacak kadar okul
5 — An öğrencili küçük ve sıhhî sınıflar.

Oysa bu faktörlerin en önemlilerinden biri olan yeter sayıda kaliteli Öğretim üyesi meselesi çözülmesi çetin bir problem teşkil etmektedir.

Orta Dereceli Okullarda Çalışan Öğretmenlerin Değişik Bilgi Alanlarındaki Genel Bilgi ve Öğretim Hazırlıklarının Yeterlik Derecelerine Göre Dağılımları

Bilgi Dalı 1.Genel Bilgi olarak 2. Öğretim konusu olarak 3. Öğretim metodu	Genel Bilgi olarak			Öğretim konusu veya metodu olarak				
	Yeterli %	Elverişsiz %	Büsbütün yetersiz %	Yeterli %	Elverişsiz %	Genel olarak yetersiz %	Cevapsız belirsiz %	Toplam %
1. Türk Dili Ve Edebiyatı	31.1	16.1	1.5	13.6	1.4	1.4	34.9	100.0
2. Batı Edebiyatı	18.8	23.6	8.5	4.3	1.1	0.7	43.1	100.0
S. Türk Tarihi ve Coğrafyası	36.2	10.9	1.1	19.4	0.8	0,9	39.7	100.0
4. Dünya Tarihi ve Coğrafyası	25.8	19.9	3.0	9.4	1.1	0.8	40.0	100.0
5. Yurttaşlık, Sosyoloji, hukuki ve Politik Bilgiler	26.6	19.1	3.4	7.1	1.4	0.9	41.6	100.0
6. Genel olarak Matematik	24.6	19.1	4.6	11.7	0.6	1.0	41.9	99.8
7. Aritmetik ve Cebir	20.4	18.1	6.4	10.2	0.9	1.0	42.8	99.8
8. Geometri ve Trigonometri	15.6	19 0	10.9	8.2	1.0	1.0	44.3	100.0
9. Astronomi	15.0	10.9	15.2	2.4	0.7	0.3	46.5	100.0
10. Fizik	20.5	20.5	7.3	7.7	0.7	1.0	42.8	100.0
11. Kimya	18.1	21.2	10.0	5.6	1.0	0.9	43.4	100.2
12. Biyolojik Bilgiler	21.3	19.2	7.3	6.4	1.4	1.1	43.4	100.0
13. Fizik ve Biyolojik Bilimlerin hayatta kullanılışı	17.9	21.2	8.6	4.7	1.4	0.6	45.6	100.0
14. Sağlık Bilgisi, İlk Yardım, Beden Eğitimi	33.2	15.1	2.9	4.3	1.4	0.5	43.0	100.0
15. Tarım, bahçecilik, ağaç yetiştirme	21.5	19.3	9.8	3.3	0.9	0.7	44.5	100.0
16. Müzik ve San'at Tarihi	19.7	28.1	9.8	3.3	0.9	0.7	44.5	100.0
17. İngilizce	8.4	13.0	8.2	5.9	0.9	0.7	41.5	100.0
18. Fransızca	10.7	17.5	21.2	4.5	0.7	0.9	51.4	100.1
19. Almanca	4.4	6.7	15.6	3.4	0.4	0.3	42.2	100.1
20. Öğrenme psikolojisi	23.4	15.1	25.6	1.1	0.5	0.5	60.5	100.2
21. Rehberlik prensip ve teknikleri	13.8	16.2	7.3	0.7	0.3	0.0	53.2	100.0
22. Ölçme, değerlendirme, istatistik	16.4	17.9	13.9	0.5	0.2	0.1	55.3	1004
23. Eğitim Psikolojisi	27.2	14.3	10.5	0.7	0.2	0.1	54.3	100.0
24. Kız Tek. Okul. için meslek dersleri	4.3	4.8	5.1	1.1	0.2	0.0	52.2	100.0
25. Erkek Tek. Okul. için meslek dersleri	3.2	4.4	16.1	3.6	0.3	0.4	70.5	100.0
26. Tica. Okul. için meslek dersleri	2.5	4.6	16.1	1.1	0.3	0.3	75.2	100.1

Öğretim çağındaki her 200 öğrenciye sadece 1 öğretmen düşmektedir, Türkiyedeki bütün orta dereceli okullar için duyulan öğretmen ihtiyacı 18 bin olduğu halde eldeki kadroya göre öğretmen asli sayısı 8 bini ancak bulmaktadır. Aradaki 10 bin öğretmenlik açığın 6 bini meslekten olmıyan ücretli öğretmenlerle doldurulabilmişse de 4 bin kişilik bir kadro henüz boştur. Bu açığın büyük bit kısmını matematik, fizik, kimya ve biyoloji gibi fen dersleri teşkil etmektedir. Bu arada üzücü olan bir nokta da sayıları esasen mahdut olan eldeki öğretim kadrosunun kifayetsiz oluşudur. Nitekim Millî Eğitim Bakanlığı Test ve Araştırma Bürosunun çalışan öğretmenler üzerinda yaptığı bir araştırma, öğretim üyelerinin önemli bir kısmının gerek genel bilgi, gerekse öğretim konusu ve metodu balamandan yetersiz olduğunu ortaya koymuştur.

Kaliteli bir eğitimin gerçekleşmesinde önemli faktörlerden bir diğeri de iyi bir tedrisat programıdır. Son yıllarda fen ve teknolojinin ilerleyişine paralel olarak müfredat programları da bu değişimi takibe yatar temel bilgileri verecek şekilde ayarlanmalı ve okullardaki eğitim ile hayat arasında yakın bir münasebet kurmaya dikkat edilmelidir, özellikle liselerde öğrencinin çalışma saatleri daha çok edebiyat ve tarih gibi geniş zamanları kaplayan büyük hacimde ansiklopedik ve ölü bilgilerle yitirilmektedir, öğrencilerin, kabiliyetlerine göre dallara ayrılmaması ve hâlâ XIX. Asrın köhne fransız sisteminde ısrar edilmesi orta dereceli okullardan tatbikatçı yetişmesine imkân bırakmamaktadır.

Halen tedrisat program ve sistemi çeşitli metodlarla dejenere edilmiş bulunmaktadır. Aktif metod, test usulü gibi en yeni metodlar birbirine karıştırılmış, sistem, içinden çıkılmaz bir hal almıştır.

İşin hası: Para

Kaliteli öğretimde üçüncü unsur, yater adette ve iyi donatılmış laboratuvar, kitaplık ve binadır. Teknik imkânların kısırlığı eğitim dâvasında halli en güç olan problemlerdin birini teşkil etmektedir. Bugün mevcut 158 lisenin 65 inde fizik, 123 ünde kimya, 113 ünde biyoloji takımı bulunmamaktadır. Yersizlik ve bu sahaya ayrılan maddi imkânların yetersizliği bu aksaklıklarda başlıca sebep olarak gösterilebilir. Kütüphanelerin durumu da daha parlak değildir. Son on yıl içinde orta eğitimde bir okulun yıllık kütüphane ödeneği ancak 125 lira civarında olmuştur,

Sınıf başına düşen öğrenci adedi ise tam yetişmeyi Bağlamaktan uzaktır. 1961 yılında Orta dereceli okullarda 8 bin 80G sınıf ellinin üzerinde öğrenci ile tedrisat yapmıştır. Lâboratuvarlar yok denecek kadar az, sınıflar ise çok kalabalık ve gayri sıhhî şartlar içindedir. Kütüphaneler, rafları bomboş birer odadan ibarettir. 16 lise ve 30 orta okulun bahçeleri bile yoktur.

Üniversiteler ise kuruluşlarındaki gayeye göre gerekli ilmî inceleme ve derinliğine çalışmaların yapılabileceği akademik müesseseler olmaktan uzaktır. Böylece gerek öğrenciler gerek öğretim üyeleri imkansızlıklar içinde yetişmektedir. Daha doğrusu yetişmemektedir,

Tesbit edilmiş olan maaş sistemi, iyi yetişmiş üniversite mezunlarının öğretim kadrolarına katılmalarına engel olmakta ve ücretlerin düşüklüğü akademik kariyer yapmış olan bu zümreyi dar geçim imkânlarını biraz olsun genişletebilmek endişesiyle üniversite dışında iş aramaya zorlamaktadır. Bu ise öğretim üyesinin yeterli bir şekilde gelişmesini zorlaştırmaktadır. Kitaplık, atölye ve laboratuvarlar arzu edilen yeterlikte değildir. Sınıflar son derece kalabalıktır ve bu sebeple örslerden faydalanma imkânı zayıftır. Ayrıca yüksek tahsil gençliğinin büyük bir kısmı batı dillerinden hiç değilse birini dahi bilmemekte ve bu sebeple görüş ufkunu genişletecek kitapları okumaktan mahrum kalmaktadır. Fakültelerde öğrencileri lisan bakımından yetiştirmeye matuf faaliyetler son derece zayıftır.

Bütün bu bozuklukların bir an önce ele alınması ve düzeltilmesi, bir takım teknik bilgi, program ve çalışmanın yanında, büyük çapta maddi imkâna da ihtiyaç göstermektedir.

Bunun için çeşitli hal çareleri düşünülebilir. Orta ve Yüksek eğitimin paralı olması veya sadece gelirli vatandaşları kapsayacak olan bir Eğitim Vergisinin ihdası ileri sürülen çareler arasındadır. Böylece okumak isteyen herkese eşit hak öğlanmış olabileceği gibi süratli bir kalkınma için şart olan yeterli kadro meselesi de bir hal çaresine bağlanmış olacaktır.

Kemal Kurdaş anlatıyor
Karanlık bir levha

Görülmemiş bir usûl

Bir kaç gün önce, Türkiyede çıkan mecmualar, adına Basın İlân Kurumu denilen ve Ahmet Yıldız adındaki parlak "Basın Mütehassısı" marifetiyle M. B. K. tarafından yaratılan, demokratik hiç bir rejimde yeri olmayan teşekkülden birer mektup aldılar. AKİS'in aldığı mektubun metni şudur: ,

"Genel Müdürlüğümüzden alınan 8.3.963 tarih ve Kont. 254.1066-106 sayılı talimat gereğince derginize verilmiş elan A-1295 sayılı T. Vakıflar Bankası T. A. O. ile T. C. Ziraat Bankası Genel Müdürlüklerine ait reklâmların neşri durdurulmuştur.

Çünkü adı geçen bankalar 20.7.962 tarih ve 11159 sayılı Resmi Gazetede neşredilerek yürürlüğe giren 14 sayılı Genel Kurul Kararının 54. maddesindeki esaslara uymayarak reklâmlarının yayınlanması talebinde bulunmuşlardır.

Bu sebepten, bahis konusu reklâmların neşredilmemesini rica ederim."

Bankaların kusuru, Basın Hân Kurumu aracılığı ile verdikleri reklâmların -reklâmlarını bu soğuk aracılıkla vermeye kendilerini Ahmet Yıldız Kanunu mecbur etmektedir- hangi mecmuada, hangi sayının hangi yerinde yayınlanmasını istediklerini bildirmiş olmaktır! Kurum bunu kendi hakkı addetmektedir. Yani, reklâmın parasını bu müesseseler vereceklerdir, fakat reklâmı Kurum, canı hangi mecmuayı isterse, onun istediği sayısının istediği yerinde yayınlatacaktır! Kurumun ba- ----- Ahmet Yıldızın arkadaşı olmak gibi bir 'İhtisas Sebebi" ile getirilmiş bulunan zat, kendisine durum anlatıldığında şu parlak tavsiyede bulunmuştur:

"— Kardeşim, Bankalar bize gönderdikleri ilânlarda 'AKİS' adından bahsetmesinler de, meselâ 'Ankarada çıkan en yüksek tirajlı haftalık siyasi aktüalite mecmuası' desinler. Bu vasıf sadece size uyduğundan, reklâmı biz size göndeririz!"

Böyle bir rezalet, Menderes Devrinden bert görülmüş değildir. Nitekim dört büyük banka, Sümer Bank, Ziraat Bankası, Emlâk ve Kredi Bankası, Türkiye Vakıflar Bankası kendi işlerine bir müdahale saydıkları ta davranışı protesto etmek maksadıyla mecmualara bu Kurum vasıtasıyla reklâm vermemeyi kararlaştırmışlardır. Doğrudan doğruya da reklâm vermeyi Ahmet Yıldız Kanunu menettiğinden iş, içinden çıkılmaz bir hal almıştır ve zararı mecmualara dokunmuştur.

Meselenin bir başka yönü vardır. Kurum, 20.7.962 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanan bir kararı 11.3.963 te hatırlayıp uygulamaya kalkmıştır. Bunun sebebi nedir? Bunun sebebi, Kurumun başındaki zatla ideal arkadaşlarının, akılları sıra, Resmi İlân Rezaletine karşı açık vaziyet almış bulunan AKİS'i cezalandırma arzusudur. Böyle bir arzuyu vaktiyle, Emin Kalafat, unutulmaz büyüklerinden aldığı emir üzerine uygulamaya kalkmıştı. Kurum, bundan bir süre önce, kendi kendine aldığı bir kararla AKİSİ bir ay müddetle ilân listesinden de, AKİS'e durumu sormak lüzumunu dahi hissetmeksizin çıkartmıştı. Bunlar, söken usuller olmaktan uzaktır ve şimdiye kadar olduğu gibi bundan böyle de uygulayıcılarına itibarsızlık getirecektir. AKİS, bu tarz silâhlarla yenilebilecek bir mecmua değildir.

Basın İlân Kurumu, eline geçirdiği yetki yüzünden Türk Basınını yabancı ilânlardan mahrum etmiştir. Zira hiç bir yabancı firma bu acaip teşekkülle iş görmek İstememiştir ve Türkiyede ilân yapmamayı tercih etmiştir. Şimdi kendi bankalarımız, haklı olarak aynı yolu tutmaktadırlar. Kurumun idarecileri, gene akılları sıra bir kurnazlık yapmışlar, gündelik gazeteleri bu kararları içine almamışlardır. Böylece gündelik gazeteler "Bizi sokmayan yılan bin yıl yaşasın" felsefesine uygun şekilde bu açık haksızlık karşısında vaziyet almayacaklardır! Ama Kurum o hesabında da yanıldığını görecektir.

Menderes devrinde, ilân yoluyla baskı, hiç olmazsa İdarenin nam-ı hesabına yapılırdı. Bugün, daha fenası, şahıslar kendi çıkarları ve hiddetleri hesabına aynı yolu tutmaktadırlar.

AKİS, bu tutumun neticesi bazı tedbirler almak zaruretini hissedecektir. Zira bir mecmuanın, reklâmları zedelendiği zaman, rahat çıkmak imkânı yoktur. Şimdilik, kapak kâğıdımızı değiştirmek zorunda kalacağımızdan korkuyoruz.

Ama herkes emin ötebilir ki, bugün memleketin başlıca şikâyet konularından biri olan "Basının hali"nin sebebini teşkil eden Resmî Hân Rezaletine karşı açılan kampanya, kılına halel gelmeden, bu rezalet ortadan kalkıncaya kadar devam edecektir. Buna ne Basın İlân Kurumu, ne onun başındaki "Ahmedin Arkadaşı", ne de onların AKİS'e uygulayacakları baskı tedbirleri mani olabilir.

Kotalar

Yaratılan endişeler

Mart başından itibaren kota çalışmalarına özel sektörde başlandı. Bu seferki çalışmalarda liberasyon üstesinin ele alınmaması da ilgililere sıkısıkıya hatırlatıldı. Zira, bilindiği üzere, liberasyon listesi yıllık olarak hazırlanmış bulunmaktaydı. Öte yandan, Dış Ticaret rejimiyle İthalât yönetmeliğinin de birer yıllık olarak hazırlanmış olduğu ilgililere açıklandı.

Bu suretle, AKİS'te bundan bir müddet önce, gerek Dış Ticaret rejimi, gerekse ithalat yönetmeliğinin altı ayda bir değiştirilmesinin istikrarı bozduğu hakkında yazılan bir yazının doğruluğu anlaşılmış bulunmaktadır.

Ancak, konuyu çeşitli yönlerden ele almak ve genel olarak dört bölümde mütalaa edilmesi gereken Dış Ticaret sisteminin yürürlük hükümleri üzerinde durmak faydalı olacaktır.

Tahsisli ithal malları listesi, "1963 yılı birinci altı aylık" kaydı ile çıkarıldığı için, 4 Temmuz tarihinde bu listede değişiklik yapılması veya hiç olmazsa listenin yeniden, fakat ayni şartlarla ilânı normal ve tabiidir, liberasyon listesine gelince, onun üzerinde de "1963 yılı liberasyon listesi" başlığı olduğuna göre, bu listenin de bir yıllık bir devreye şâmil olması lüzumu kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Ancak, burada bir meseleyle karşılaşılmaktadır. Liberasyon listesi bir yıllık olmakla beraber, bu listede yapılması lüzumlu görülen bir değişiklik üzerinde durulmıyacak mıdır? Diyelim ki, liberasyon listesinde bulunan bir maddenin memlekete serbest bir şekilde ithalinde mahzurlar var. Bu malın kota listesine geçirilmesi bahis konusu olmayacak mıdır veya aksine, kota listesinde bulunan, fakat görülen lüzum üzerine memlekete bol miktarda ithali gereken bir mal liberasyon listesine alınamıyacak mıdır? Piyasada bu husus böyle anlaşılmakta ve ilgililer arasında hoşnutsuzluğa sebep olmaktadır. Oysa ki, Dış Ticaret rejiminin 2. maddesinde, "Muhtelif memleketlerle aktedilmiş veya aktedilecek çok taraflı veya iki taraflı anlaşma ve protokolların mal mübadelesine dair hükümlerinin tatbik sureti veya ticaret politikasının icapları dolayısıyla konulmasına lüzum görülecek tertip Ve usûller Ticaret Bakanlığınca tespit ve ilân olunur" denildiğine göre, Ticaret Bakanlığının yayınlayacağı tebliğlerle liberasyon listelerinde lüzum gördüğü değişiklikleri yapması imkân dahiline girmektedir. Bu bakımdan, liberasyon listesinin yıllık olmasıyla hiç bir değişiklik yapılamayacağı hükmüne varmak doğru değildir.

İhracat yönetmeliği

Dış Ticaret rejimiyle İthalât yönetmeliğine gelince, bunların bir yıllık olması, haddizatında -evvelce de belirttiğimiz gibi- memnunluk uyandıracak bir husustur. Ancak, gerek Dış Ticaret rejiminin, gerekse yönetmeliğin ne altı aylık, ne de birer yıllık olmasının evvelden kararlaştırılmaması iktiza eder. 1958 yılından bu yana yapılan tatbikat, Dış Ticaret rejimleriyle yönetmeliklerin önceleri üç ayda bir, ondan sonra da altı ayda bir değişmeleri sistemini koymuş, sonradan bu sistem bir prensip haline gelerek, her altı ayda bir hazırlıklara başlanılmıştır. Bunun için rejim ve yönetmelikte yürürlük süresini belirten bir hüküm bulunmaması âdeta yadırganmaktadır. Halbuki, aslolan, kararname ve yönetmeliklerin muayyen süreler sonunda değişmesi değil, değişmemesidir. Bu sebeple, bu şekildeki bir kararnamenin sonuna "şu tarihe kadar yürürlüktedir" hükmünün konulması beklenemez. Öyle olunca da, bu kararların değişmesi ancak zamanın icaplarına göre kararlaştırılır.

Bu arada, İhracat yönetmeliği üzerinde de biraz durulması yerinde olacaktır. 1962 yılının 4 Temmuz tarihinde yayınlanan İhracat yönetmeliği, 4 Ocakta yayınlanan Dış Ticaret rejiminde aynen tekrarlanmıştır. Bu suretle, İhracat yönetmeliğinin de bir yıllık olarak çıkarılmasının saglanması istenildiği anlaşılmaktadır. Ancak, bizim ihracatımızın periyodik vasfı olduğunu ar kıldan çıkarmamak lâzımdır. Yâni, mamul madde ihraç eden bir memleket, senenin her ayında, beş aşağı, beş yukarı, aynı maddeleri ihraç eder. Fakat bizim gibi, döviz getiren maddeleri daha ziyade ziraî ürünler olan memleketlerin ihraç rejimlerini o devrelere uygun zamanlarda yayınlamaları lazımdır.

Eskiden ihraç rejimimiz bir **türlü** mahsullerimizin piyasaya çıktığı zamanlara yetişemez, mallar piyasaya dökültükten sonra nefes nefese Eylül ayında -hattâ bazan Ekime doğru- yayınlanırdı. Senelerce

Bir türlü çıkamayan ekonomik kanunlar

Fasih İNAL

Büyük Millet Meclisi, kısa bir tatili müteakip 1963 yılı çalışmalarına başlamıştır. Bu sebeple bütün iş âlemi nazarlarını Büyük Meclisin çalışmalarına dikmiş bulunmaktadır. Beş yıllık Plânın ilk yıl tatbikatı fiilen başlamış durumdadır. Plânın tümü ve 1963 yılına ait olanı Meclisten geçmiş ve yatırımlara girişilmiştir veya girişilmek üzere çalışmalara başlanılmıştır. Ancak, Plânın yürütülebilmesi için piyasayı tanzim edecek çeşitli tasarıların kanunlaşması gerekmektedir. Bu tasarıların başında İcra İflâs Kanunu bulunmaktadır. AKİS'te çeşitli vesilelerle tora İflâs Kanununun bir yılan hikâyesine dönen macerası anlatıldığı için, tekrarına lüzum görmemekteyiz.

Esasen piyasadaki firmalar -namuslusu, namussuzu-, geçirdikleri çeşitli tecrübelerle bir avukat kadar icra-iflâs konusunda ihtisas sahibi olduklarından, bu konudaki bütün trüklere, bütün incelikleriyle vakıf bulunmaktadırlar. Ondan sonra, ihalelerin daha rasyonel ve normal usûllerle, daha sür'atli yapılabilmesini sağlamak maksadıyla, Arttırma ve Eksiltme Kanununun günün icaplarına uydurulması için hazırlanan tâdil tasarısı gelmektedir. Bundan başka, Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsaları Kanununu değiştirecek tasarı mevcuttur. Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsaları Kanunu 1929 yılında çıkarılmış, 1946'dan beri de değiştirilmesi için çalışmalara devam edilmiştir. Onyedi yıldan beri değiştirilmesi için üzerinde çalışılan bir kanun!.. Ve bu Kanunla piyasaya çıkmamış servetlerin çıkarılması kaabil olabilecekken, onyedi yıldan beri bir türlü değiştirilemeyen bir kanun!..

İşin fecaatini anlamamaya imkân yoktur.

Daha sonra, sırada Ticaret ve Sanayi Odaları ve Borsaları Birliği Kanunu, Maden Kanunu, İşçi ve işveren münasebetlerini tâyin edecek kanunlar, velhasıl akla gelen ve gelmiyen, ekonomik hayatımızı düzene sokacak bir sürü kanun kuyruğa girmiş durumdadır.

Plânın mali portesini sağlamak maksadıyla cidden ağır -ve fakat haklı- mükellefiyetler bir taraftan milletin sırtına yükletilirken, yukardan beri saydığımız kanunların realize edilmemesi, yapılan bütün fedakârlıkların boşa gitmesine yol açabilecektir.

İşin fenası, piyasa bu kanunların Meclisten çıkacağı konusunda da bedbinliğe düşmüş durumdadır. Bir Kambiyo Borsası ve Menkul Kıymetler Kanunu onyedi yıldan ben, bir İcra İflâs Kanunu onüç yıldan beri, bir Arttırma Eksiltme Kanunu bugün mekteplere giden çocuklar doğduktan beri devam eder de, kimsede, bu kanunların Resmi Gazetede Hân edileceğine dair inanç kalır mı?

İşte bütün bu sebepler yüzünden Büyük Millet Meclisinin bu devredeki çalışmalarına iş âlemi nazarlarını dikmiş bulunmaktadır. İşlerin memlekette yapılacak yatırımlarla ilgili olduğunu unutmamak ve şahsi yatırımlara son vermek zamanı çoktan gelmiştir.

bu konuda yapılan ikazlar nihayet müsbet tesirini göstermiş. İhracat yönetmeliğinin Temmuz ayına alınması sağlanmıştır. Şimdi bir yıllık rejim ve yönetmelikler, prensibiyle hareket edilince, İhracat yönetmeliğinin de Ocak ayma atılması gibi bir sisteme gidildiği intibaı uyanmaktadır ki, bunun da mahzurları aşikârdır. Çünkü bu şekilde, Ocak ayında yayınlanan ve tabii, değişiklikleri ihtiva eden- bir İhracat yönetmeliği ihracatın en civcivli olan devresini ikiye bölmektedir. Onun için, yıllık olan ihracat rejiminin Temmuz ayında yayınlanması çok yerinde olacaktır. Dış Ticaret rejimiyle hukuki bakımdan bağlantısını kurmak endişesinin ise önemli olmaman gerektir. Zira, rejime konulacak bir madde ile İhracât yönetmeliğinin yürürlükte olduğunu belirtmek kaabildir.

Tahsisli ithal malları

Herhalde, gerek rejim, gerek yönetmelikler, gerekse ithal listeleri konusunda yürürlük süreleri ve yayınlama zamanları bakımından 4-5 sene öncesine nispette çok müspet bir yola girildiği aşikardır. Bu, bir-iki noktada ıslâh edilecek olursa, bu meseleye halledilmiş nazarıyla bakmak kaabil olabilecektir.

Tahsisli ithal malları listeleri üzerinde yapılacak çalışmalara gelince Ticaret ve Sanayi Odalarında yapılacak çalışmalar 30 Nisana kadar tamamlanacak ve sonuçlar Odalar Birliğine gönderilecektir. Her o* dada kurulacak Dış Ticaret Komitesi, tahsisli ithal malları listesinde mevcut maddelere ilâve olarak, yeniden bu listeye alınacak maddelerin gümrük tarife pozisyonunu, madde ismini ve listeye ilâve ediliş sebebini geniş şekilde izah edecektir. Ayrıca, Odalar Birliği ve diğer yet* kili mercilerden alınmış kalite raporlarıyla tevsik edilmek şartıyla, yerli sanayiin kalite, miktar ve fiyat itibarıyla memleket ihtiyacını karşıladığı sabit olan maddeler de tespit edilecektir.

Bundan başka X. kotada tahsisli ithal mallan listesinde mevcut maddelerden tashihi icap edenlerin gümrük tarife pozisyonları ile madde isimleri hazırlanacak ve bütün bunlar ayrı ayrı listeler haline getirilecektir. Odalardan Nisan sonuna kadar gelen bu malûmat Odalar Birliğinde birleştirilecek ve odalararası bir komisyonda görüşülecektir. Bu görüşmeler sonunda konu Ticaret Bakanlığına intikal edecek ve orada da görüşüldükten sonra, 1963 yılı ikinci altı aylık tahsisli ithal malları listesi hazırlanmış olacaktır.

Araplar

Gerçekleşemeyen birlik

Irak ve Suriye ihtilâllerinden sonra Arap Birliğinin gerçekleşmesini bir gün meselesi sayanların ne derece aklandıkları, geçen hafta cereyan eden olaylarla ortaya çıktı. Hatta bir ara Mısır, Irak ve Suriye arasında birliğin kurulduğu haberi verildiyse de, sonradan bunun birlik konusunda başlayan müzakerelerle ilgili bir yanılmadan ibaret olduğu anlaşıldı. Artık bugün, birleşmenin bir takım meselelerin halline bağlı olduğu, bu meselelerin de ilk günlerde zannedildiğinden daha ciddi bazı güçlükler yarattığı, başta birliğin en heyecanlı taraftarları Irak ve Suriye idarecileri olmak üzere, herkes, tarafından anlaşılmıştır. Bir haftadan beri devam eden müzakerelerde bu güçlüklerin halli için gayret sarf edilmektedir. Şimdiye kadar yayınlanan resmî tebliğlerde çok iyimser bir ifade kullanılmış olmasına rağmen, bu görüşmelerde elde edilen gelişmelerin nelerden ibaret olduğu konusunda herhangi bir açıklama yapılmış değildir. Bir ara kesintiye uğrayan görüşmelerin yeniden başlayan ikinci kısmında da, tarafların müspet ifadelerine rağmen, çok büyük bir ilerleme kaydedildiği oldukça şüphelidir.

Üç arap devletinin birleşmesi konusunda ortalığı heyecana veren beyanat, Ortadoğuda politikaya merak salan askerlerin, en sonuncusu olan Suriye Orduları Başkumandanı Orgeneral Louay Attasi tarafından geçen hafta sonunda yapıldı. Beyanat, heyecanlı ve milletlerarası münasebetlerin ihtiyatlı lisanına âşinâ olmayan birisi tarafından kaleme alınmıştı. Attasi, "Irak, Suriye ve Birleşik Arap Cumhuriyetinin birleşmesi hareketi bugün fiilen başlamıştır" diyordu. Şam radyosu tarafından yayınlanan bu açıklama pek çok kimsede birleşmenin yürürlüğe girdiği kanaatini uyandırdı. Halbuki Attasinin ifade etmek istediği, birleşme konusundaki müzakerelere başlanmış olduğuydu. İlgili üç devlet de, bir federal arap cumhuriyeti kurulması gerektiğinde anlaşmışlardı. Teferruatla ilgili meseleleri görüşmek üzere asker ve sivil delegelerin müştereken katıldıkları karma heyetler Irak ve Suriyeden Mısıra gönderilmişlerdi. Şam radyosunda "Dikkat, dikkat! Bir müddet sonra çok önemli bir haber verilecektir!" anonsu defalarca yapıldıktan sonra Attasi tarafından açıklanan haber bundan ibaretti.

Abdünnasır
Katakulli

Bölünme korkusu

Irak ve Suriye hükümetlerinin birleşme konusundaki davranışlarını iyice kıymetlendirebilmek için bu ülkelerin siyasi hayatına etki yapan ana unsurları bilmek gereklidir. Ancak bu takdirde, dışardan bakılınca oldukça tuhaf gözüken bazı olayların gerçek mahiyeti anlaşılabilir. Suriye hükümetinin, birleşme konusundaki müzakerelerin başlangıcını' böyle tantanayla ilân edişi, müzakereler sırasında ortaya çıkan bazı ö* nemli görüş ayrılıklarına rağmen, tarafların, yapılan açıklamalarda kendilerini iyimser bir lisan kullanmaya mecbur hissetmeleri, aslında, birleşme konusunda mâruz kaldıkları büyük tazyikle ilgilidir. Hükümetlerin birbiri arkasından devrildiği bu bölgede Arap Birliği hareketi sadece halk kütlelerinin ilgilendiği bir milliyetçilik hevesinden ibaret değildir; aynı samanda bu huzursuz bölgenin hükümetlerine istikrar ve güven sağlayacak bir vasıtadır. Arap Birliği diye ihtilâl yapan Irakın ve Suriyenin şimdiki idarecileri pekâlâ bilmektedirler ki, birleşme ihtimalinin ortadan kalkması halinde kendileri gibi davranacak başkaları mutlaka çıkacaktır.

Diğer taraftan ne Irak, ne de Suriye için bağımsızlıktan vazgeçerek iktidarı Nasıra teslim etmek kolayca yapılacak işlerden değildir. Hem Arap Birliğini gerçekleştirmek, hem de millî bağımsızlığın nekadar mümkünse o kadar fazlasını elde. bulundurmak lâzımdır. Nasır bakımından ise durum tamamen aksidir. Arap Birliği hareketi Ortadoğuda tamamen yayılmış, buna mukavemet edecek hükümetleri devirebilcek güce gelmiştir. Bu Hareketin liderliğini ise Nasırın yapacağında halk kütlelerinin şüphesi yoktur. Bu bakımdan, pazarlıkta en elverişli durumda olan Nasırdır.

Sonu gelmeyen müzakereler

Gecen hafta başlayan müzakerelerin iki gün sonra aniden kesilmesi, arap dünyasındaki bu iç çatışmayı bilenler için katiyen sürpriz teşkil etmedi. Halbuki ajanslar, görüş-

melerdeki müspet gelişmelerden en kısa zamanda bir anlaşmaya varılacağından bahsediyorlardı. Verilen haberlere göre, Başkan Nasırın da katıldığı bu toplantılarda birliğin bir federal devlet halinde kurulması gerektiği ve nötralist bir politika takip edeceği tesbit edilmişti. Üç devlet arasında yapılacak anlaşma, yürürlüğe girmeden önce, bu ülkelerde halk oyuna sunulacaktı. Teferruatla ilgili bir - iki mesele de en kısa samanda çözülecek ve Cumartesi günü yayınlanacak bir bildiriyle, varılan anlaşmanın esasları ilân edilecekti.

Gerçekten Cumartesi günü bir bildiri yayınladı. Fakat bu, beklenilenden çok farklı mahiyetteydi. Bildiride görüşmelere bir süre ara verildiği bildiriliyor ve arap halkının "üzerinde ısrarla durduğu" birliği gerçekleştirmek üzere görüşmelere birkaç gün sonra tekrar başlanacağı açıklanıyordu. Yapılan temaslarda tam ve kati bir görüş birliğine varılmıştı. Bildiride kullanılan iyimser ifadeye rağmen görüşmelerin kesilmesi, ortada bazı ciddi ihtilâflar bulunduğunu gösteriyordu. Sızan haberlere göre, anlaşmazlığa yol açan esas nokta, Suriyenin, birliğe iştirak eden devletlerin kendi cumhurbaşkanlarına sahip olmaları teklifi oldu. Nasır, yeni devletin birden fazla başı olmasını istemiyordu. Görüşmelerin kesildiği gün Nasır, Suriye Başbakanı Salah Bitar ile uzun bir telefon görüşmesi yaptı. Daha sonra Bağdatı aradı ve Cumhurbaşkanı Abdüsselâm Arifle aynı mahiyette bir konuşma yaptı. Bu gayretleriyle müzakerelerin kesilmesine meydan vermeden bir anlaşmaya varmak yollarını arıyordu. Fakat Salah Bitar, Suriye heyeti mensuplarından temasların seyri hakkında izahat almak istediğinden, görüşmelere mecburen ara verildi.

Kozlar kırılınca..

Şimdiye kadar üzerinde anlaşılan tasarıya göre, prensip itibariyle bir ilk, bir parlamentoya ve bir yürütme organına sahip federal bir devlet halinde kurulacaktır. Birliğe katılan ülkeler esas olarak bağımsızlıklarını muhafaza edeceklerdir. Fakat bu bağımsızlığın nekadar geniş bir alanı kaplayacağı, anlaşmazlık yaratan konulardan birisidir. Askerlik ve dış politika meselelerinin müştereken ele alınması gerektiğinde görüş ayrılığı yoktur. Fakat iki küçük devlet, bilhassa Suriye, bir müddet sonra tam bir iştirake yol açabilecek kapıları açık bırakmak istemektedirler.

Geçen hafta ara verilen görüşmelere bu hafta başında yeniden başlanıldı. Suriye bu defa oldukça kuvvetli bir kadroyla müzakerelere katıldı. Heyete, Başbakan Salah Bitar başkanlık ediyordu. Heyette ayrıca Baas Partisi Genel Sekreteri Misel Eflak ve Başkumandan Attasi de vardı. Suriyenin böyle bir kadroyla katılması, Kahirede siyasi meselelerle birlikte askeri meselelerin de ele alınacağını göstermektedir. Ayrıca bu heyette, Suriyenin birleşme konusunda birbirinden oldukça farklı iki görüşüne de yer verilmiş olmaktadır. Bunlardan birincisi, Attasi tarafından temsil edilen ordu çevrelerinin görüşüdür. Bu görüşe Köre, Suriye ile Mısırın, daha önceki birlik tecrübesinde olduğu gibi, sıkı bağlar kurarak birleşmesi lâzımdır. Misel Eflak tarafından temsil edilen Baas Partisinin görüşüne göre ise, birlik paravanası arkasında tam bir teslimiyetten şiddetle kaçınmalıdır.

Birleşme konusundaki görüşmelerin bu ikinci devresinde geçen defakinden daha müspet sonuçların alınması kuvvetle muhtemeldir. Çünkü, şimdi Suriye ve Irak hükümetleri, kendilerinden önceki idarelerin niçin devrildiğini anlamışa benzemektedirler. Onlar için Arap Birliği bu akıbetten kurtulmanın bir yolu olarak gözükmektedir. Bu bakımdan, bağımsızlık konusunda elde edebildikleriyle yetinmeleri ve genellikle Nasırın şartlarına uygun Air tasarıyı kabul etmeleri beklenebilir.

AKİSÇİLER SİZİN İÇİN

GÖRDÜLER, DİNLEDİLER, SEÇTİLER

Adı: uy babo
Yazarı: Fikret Otyam.
Türü: Gezi notları
Yayınlayan : Dost Yayınları 35, Gezi dizisi 5.
Baskı: Kardeş Matbaası, Kasım 1962, Ankara.
İsteme adresi: Bateş Bayilik teşkilatı, Çatalçeşme Cağaloğlu İstanbul, 112 sayfa 3 lira.
Konu: Gazeteci Fikret Otyam, gazeteciliğinin ötesinde ressamdır, gazeteciliğinin ötesinde şairdir, müzisyendir ve bütün bunların üstünde de gezgindir.

Fikret Otyam şimdiye kadar, kitap halinde üç gezi nota yayınladı. Bunlar "Ha bu Diyar", "Gide Gide", "Gide Gide 3" adlarını taşımaktadırlar. Otyam gazetecilikten, ressamlıktan, folklar araştırıcılığından çok, şimdi gezi notları ile uğraşmakta, modern anlamda seyahatnameler yaz maktadır. Bunlar, okuyucuyu kah eğlendiren, kâh düşündüren, çoğu zaman da, gerçekleri apaçık *göz*ler önüne serdiği için, üzen seyahat nameleridir.

Otyam, "Gide Gide" adını gezi notları için genel bir ad saymıştır. Son kitabı olan "Uy Babo", gide gide serisinin dördüncü kitabıdır. "Uy Babo'da Fikret Otyam, kış ortasında Vana yaptığı bir kara yolculuğunu anlatmaktadır.

"Uy Babo"nun ikinci bölümünde, Zonguldağın kömür madenleri anlatılıyor. Havza adı verilen o büyük, o kapkara kömür yataklarının altı ve üstü...

Beğendiğim: "Uy Babo"yu beğenmemeğe imkan yok. Denilebilir ki Otyam, edebiyatımızın en güçlü gezi yazandır. Bir zamanlar Evliya Çelebi ne ise, benim ölçülerime göre, bugün de Otyam odur. Türk edebiyatında gezi notları kaleme alanların sayısı hayli az. Üstelik, bunların çoğunluğu da ya bol edebiyat yapma merakının kurbanı olmuşlardır, ya da gevezelikten öteye gidememişlerdir. Otyam ise bütün bu seviyelerin çok, ama cok üstündedir.

Sonuç: Büyük şehirlerden dışarda köy diye Kadıköyünü bilenler, okul sıralarında Anadolu için öğrene öğrene "Gezsen Anadoluyu" şiirini öğrenenler "Uy Babo"yu ve Otyamın bundan önce yayınlanmış diğer kitaplarını mutlaka okumalıdırlar.

İlhami SOYSAL

Kitaplar

Hoşgeldin Halil İbrahim: "Bu dünya aşkın içinde, alın terinde" diyen A. Kadirin şiirlerini kim sevmez ki? Kapak resmini Ferit Öngörenin, resimlerini de yine Ferit Öngörenle Balabanın yaptığı "Hoşgeldin Halil İbrahim", A. Kadirin sıcak, samimi, buram buram insan kokan şiirleriyle dolu. A. Kadir, kitabım, "Tek Başıma Düşündüğüm Şarkılar" ve "Hoş geldin Halil İbrahim" diye iki bölüme ayırmış. İki bölümde de her zaman, tekrar tekrar okunacak şiirler var. İşte "Yumruk" *şiiri*: "Yersin yumruğu. - Arkasından bir yumruk daha. - Ama bir açtın mı gözünü, - Uyuyabilirsen uyu." Bu şiiri okuduktan sonra uyuyabilirsen uyu! Hele bir de "Çile" şiiri var ki, tadına doyulmuyor: "Sen orda bağrına bas dur en büyük çileyi, - ben burda en büyük çileyi doldurayım, - ekmeğe muhtaç, hürriyete muhtaç, sana muhtaç, - Sen orda dalından koparılmış bir zerdali gibi dur, - ben burda zerdalisiz bir dal gibi durayım."

"Tebliğ"in, "Bugünün diliyle Mevlana'nın, "İlyada"nın ve "Dört Pencere"nin şairi A. Kadirin "Hoşgeldin Halil İbrahim"ini şiirseverlere salık veririz.

Din ve Sanat: Varlık yayınlarından faydalı bir kitap daha... Burhan Toprak, tanınmış Batık yazarlardan François Mauriac, Louis Massignon, Bernard Groethuysen, Andre Suares ve Henry de Montherlant'ın, sanatın dinle olan münasebetleri konusundaki düşüncelerini "Din ve Sanat" adlı kitapta bir araya getirmiş. Kitapta Burhan Toprakın kendi düşünceleri de yer almış. Büyük sanatçıların o karışık, esrarengiz dünyalarını az - çok tanımak, elbette ki herkesin istediği birşeydir. Bu bakımdan, Burhan Toprakın büyük bir emekle hazırladığı "Din ve Sanat" adlı kitap büyük bir etüd değeri taşımaktadır. İsteme adresi: Varlık Yayınevi, Ankara caddesi, İstanbul.

Dişi Kedi: Kadın ruhunu çırılçıplak ortaya seren ünlü fransız kadın yazan Colette Türkiyede çok az tanınır. Oysa o, bütün dünyada çok iyi tanınan, oldukça büyük bir romancıdır. Kadın ruhunu, kadınların iç dünyasını çok iyi tahlil ettiğinden, eserleri kendisine gittikçe büyüyen bir ün sağlamıştır. "Dişi Kedi", Colette'in çok beğenilen bir romanıdır. Azra Erhatın tertemiz bir türkçeyle çevirdiği bu güzel eseri, Colette'i sevenlere salık veririz. İsteme adresi: Varlık Yayınevi, Ankara caddesi, İstanbul.

Sergi

Suluboya: Ressam Cemal Güvenç ile Hikmet Durer, suluboya eserlerini, 15 Mart 1963 Cuma günü Ankarada, Türk Amerikan Derneği salonlarında sergilediler. İlk gün büyük bir. davetli kalabalığı tarafından gezilen sergide Cemal Güvençin 24, Hikmet Durerin ise 30 kadar suluboyası bulunmaktadır. Cemal Güvenç suluboyayı ustalıkla kullanmış, fakat Durer zayıf. İkisi arasında gerek re-. sim anlayışı ve gerekse teknik, bakımdan büyük fark var. Kendini yenileme çabası göstermezse, Durer için, daha şimdiden, bitmiş denilebilir. Ama Cemal Güvenç, ilerde daha güçlü eserler verebilecek durumdadır. Bilhassa "Kompozisyon I, II, *III, IV*", "Pazarda Köylü Kadınlar", "Bir Köy", "Harman", "Dere" tabloları başarılı.

Sergi 28 Marta kadar açık kalacaktır. Sanatseverlere salık verilir.

Sinema

Yastık Sohbeti: Rook Hudson ve Doris Day'ın hoş bir komedisi. Tatlı telefon muhavereleri ve yakışıklı Rook Hudson'un maceraları. Filmde aranan, tatlı sesli Dorris Day'in şarkılarıydı. Fakat ne yazık ki, filmin tek bir sahnesinde bile Day'den tek bir şarkı yok! Hoş bir Amerikan komedisi seyretmek ve dinlenmek isteyenlere salık verilir. (Ankara)

Kanlı Roma: Rhonda Fleming'in pek değersiz bir kurdelâsı. Romanın son günlerini işleyen renkli bir macera filmi. Daha doğuyor hıristiyanlığın yeni bir propagandası. Macera filmlerine meraklı olanlara salık verilir. (Ankara)

TURiZM

Propaganda

Körün kısmeti

Geçen haftanın sonlarında, Cumartesi gecesi Monte Carlo radyosunu dinliyen türkler -bilhassa fransızca bilenler arasında Monte Carlo'yu dinleyenlerin sayısı hayli kabarıktır- hayretle irkildiler. Çok tatlı ve tok bir erkek sesi, İstanbul ve Türkiyeden sitayışkâr bir şekilde bahsediyordu. Biraz sonra radyodan Zeki Mürenin sesi de yükselince, Monte Carlo dinleyicilerinin hayretleri bir kat daha arttı.

Mesele, çok geçmeden anlaşıldı: Bir ay kadar önce İstanbul ve tamirde konserler veren ve büyük ilgi toplayan Sacha Distel, Monte Carlo radyosundaki programında Türkiyeden bahsediyordu. Türkiyenin gidilmesi, görülmesi gereken bir memleket olduğunu söylüyor; müzeleri, müzelerde gördüğü mücevherlerin ihtişamını anlata anlata bitiremiyordu.

Sacha Distel'in, Monte Carlo radyosundan Türkiye hakkında yaptığı bu konuşmanın propaganda değeri, tarif edilemiyecek kadar büyüktür. Zira Monte Carlo radyosu, Avrupada en çok dinleyicisi olan radyolardan birisidir. Ayrıca, hemen bütün Avrupada, Sacha Distel'in programlarına büyük ilgi gösterilmektedir. Doğrusu istenilirse, bizim Turizm Bakanlığı-' nın yıllardır dışarda yaptığı propagandanın bu kadar geniş etkisi olmamıştır.

Sacha Distel'in Türkiyeyi bu kadar sevmesinin, övmesinin sebebi, Türkiyede kendisine gösterilen sıcak ilgidir. Ünlü şarkıcı, İstanbulda büyük bir misafirperverlikle karşılaşmıştır. Kendisine İstanbul gezdirilmiş ve İstanbulun turistik hazineleri gösterilmiştir. Öte yandan, Şehir Tiyatroları sanatçılarından İsmet Ay da, arkadaşı Dario Moreno'nun bir mektubu üzerine, Sacha Distel ve e-ini türk sanatçılarıyla tanıştırmıştır. Sacha Distel'i şarkıcı Zeki Mürenle de tanıştıran İsmet Ay, İstanbulda,' tanınmış artistlerin, ' sosyete mensuplarının ve gazetecilerin devam ettikleri Kulis Kulübünde Sacha Distel'e bir yemek vermiştir. Ünlü şarkıcı, bu sıcak ilgiyi unutmamış ve teşekkür borcunu, paha biçilmiyecek bir şekilde, Monte- Carlo radyosundan ödemiştir.

Ancak, işin gülünç, gülünç olduğu kadar da acı Ur yanı vardır. Her gün gazetelerinde, "Bu memleket turizmle kurtulur", "Turistlere kötü muamele ediliyor" diye sütun sütun yazı döktüren bazı yazarlar, sanki çok lazımmış gibi, kafalarını Sacha' ya döviz olarak ödenen paraya takisraf ediliyor" diye feryada başlamışlardır. D. P. devrinde nüfuz kullanmak suretiyle kopardıkları dövizleri Avrupada har vurup harman savuran bu yazarların unuttukları bir, hattâ birkaç nokta vardır. Bir kere, Sacha Distel aldığı paranın yarısını gene İstanbulda bırakmıştır. İkincisi, artık bütün dünya turizm uzmanlarınca kabul edilen gerçek, turistin her şeyden önce eğlence aradığıdır. Sacha gibi dünya çapındaki şöhretlerin isimlerinin turistik bir şehrin gece hayatında yer alması, eğlence hayatı bakımından çok önemlidir. Bütün bunların yanında, Sacha Distel, Monte Carlo radyosunda yaptığı konuşma ile, aldığı dövizi katbekat ödemiştir.

Alem gider Mersine..

Türkiyede hâlâ, "yabancı şöhretlere döviz ödensin mi, ödenmesin mi?" münakaşası yapıladursun, komşularımız turizm alanında dev adımlarıyla ilerlemektedirler, Yunanistan bu yıl, geçen yıla nazaran iki misli fazla turist kabul etmek için hazırlanmaktadır. Hattâ, sadece kendine fayda sağlamakla kalmamakta, gelen turistin bir kısmını -tabii kendi menfaatini kollayarak-, aracılık yapmak suretiyle, Türkiyeye yollama plânları da yapmaktadır. Bu münasebetle, Avrupalım muhtelif memleketlerinden 20 kadar seyahat acentasını Türkiyeye davet etmiş, yedirmiş, içirmiş, gezdirmiştir. Bu sırada, gene muhtelif Avrupa memleketlerinden Yunanistanı ziyaret e-

Şortlu turistler ve pantalonlu turistler

Bir serencamın iki *yönü*

den önemli seyahat acentası sayısı ise 240'dır.

Yunanistanın turizmdeki dev adımlarına karşılık, Türkiye bir arpa boyu yol dahi alamamıştır. Eğer merak saikiyle gelen yabancılar da olmasa, Türkiye turist kelimesini unutacaktır.

Turizmde bir türlü hamle yapamamamızın sebeplerinin başında teşkilât gelmektedir. Turizm teşkilâtı bilgisiz elemanlarla doludur. Meselâ, Basın - Yayın ve Turizm Genel Müdürlüğü Turizm Dairesi Müdürü Siya Turgal, macarca mütercimliğinden gelmiş, bu konuda hiç bir bilgisi bulunmayan, muhafazakâr görüşü bir zattır. Sırf bu. yüzden, Ticaret Bakanlığı tarafından, turistik müesseselerin ihtiyaçları ve ithal edilmesi gereken malzeme için Turizm Bakanlığı emrine verilen 435 bin dolarlık lisans, neredeyse yanmak üzeredir. Turizm Dairesi Müdürü, mûtemed olarak ithalâtı yapması için, bu lisansı Turizm Bankasına devretmiştir!.. Bütün turistik müesseseler de ihtiyaçları nisbetinde talepte bulunmuşlardır. Bu talepler, 300 bin doları geçmektedir. Ancak, kendi kendini idareden âciz Turizm Bankası da finansman güçlükleri yüzünden bu lisansı kullanamamış ve durumu Bakanlığa bildirmiştir. Böylece, başka hiç bir kanaldan ithalât yapamıyan turistik müesseseler güç duruma düşmüşlerdir. Malzeme bakımından en çok sıkıntı çeken müesseselerden biri, Ankara Palastır. Bakanlığa müracaat eden Ankara Palas, bu 435 bin doların ziyan edilmemesi için, biç bir ticari gaye gütmeden, ithalât işinde mutemetliği üzerine alabileceğini, tevziatın da, dedikoduya mahal vermemek için, gene Turizm Bankası veya Bakanlık tarafından yapılabileceğini bildirdi. Turtam Bakanlığının işbilir Müdürü ise, bu makul teklife:

"— Hayır, kanun böyle bir kombinezona müsait değildir" cevabını verdi.

Aynı gün Ticaret Bakanlığı, mûtemed değişmesi demek olan bu kombinezonun kanuni hiç bir mahzuru bulunmadığım açıkladı. Buna rağmen Turizm Müdürü, sırf Ankara Palasa bu ithalâtı yaptırtmamak için, güçsüz Turizm Bankasını zorlama yoluna gitti ve tabiî ki, müspet bir netice alamadı. Basın - Yayın ve Turizm Bakanının bu alaydaki tutumu, diğerlerinde olduğu gibi, pasif kalmaktan ibarettir.

İtiraf etmek lâzımdır ki, Basın-Yayın ve Turizm Bakanlığı teşkilâtının, Türkiye turizmine faydadan ziyade zararı dokunmaktadır. Turizm sahasında ihtisas yapmış, bu konuda varlıklarını ispat etmiş memurlar da» teşkilâtı terkedip, yabancı şirketlerde çalışmaya başlamışlardır. Teşkilâtın kifayetsiz oluşu yüzünden Hükümetin bu konudaki gayretleri heba olup gitmekte, biz de, pek az memlekette bulunan turistik hazinelerimizden istifada edememekteyiz.

İstanbulda gecekondu turistler
İlgisizlere sunulur

Sakat bir turizm anlayışı

Turizm alanındaki başarısızlığımızın bir büyük sebebi de, hâlâ ve hâlâ orta sınıf turiste hitap etmeyi akıl edemememizdir. Turisti milyonerle eş anlamda gören D. P. zihniyeti. harıl harıl lüks tesisler inşa ettirmiştir. Bunun yanında, bu turistik müesseselere, dünyanın hiç bir yerinde görülmeyen bir imtiyaz verilmiş ve buralar, belediyenin fiyat kontrolünün dışında bırakılmıştır. Bu tutum istismara yol açmış ve eğlence yerlerinin fiyatları ateş pahasına yükselmiştir. D. P. hükümetlerinin turizm politikası, memleketimizin çok aleyhine olmuştur. Milyoner turist bir yana, tesis eksikliği yüzünden, orta sınıf turist bile Türkiyeye rağbet etmemiştir. Lüks otelleri ve restoranları, D. P. milyonerleri doldurmuştur.

Yunanistan ise, zengin turistler için gerekli tesisleri ihmal etmediği gibi, kuvvetini daha çok, orta sınıf turistin ihtiyaçlarını karşılayacak tesisler kurmaya vermiştir. Medeni bir insanın bütün ihtiyaçlarını karşılayacak evsafta, lüksten uzak, ucuz motel inşa edenleri himaye etmiştir. Bizimkiler, masallardaki milyoner turistleri beklerlerken, Yunanistan kasasını durmadan doldurmuştur. Avrupanın kuzey bölgelerinden inen ve sayıları yüzbinleri aşan turistler, Yunanistanı döviz yağmuruna tutmuşlardır.

D. P. iktidarı yıkıldığı halde, aynı zihniyet sürüp gitmektedir. İnşa edilen turistik tesisler gene, orta sınıf Avrupa turistinin kapasitesinin üstündedir. Turistik eğlence , yerlerinde kontrolsüz fiyat tatbikine imkân veren karar hâlâ yürürlüktedir. Turistik eğlence lokallerine gelen turistler gene soyulup soğana çevrilmektedir.

Yunanistanla yarışamıyacağımız bir diğer konu da, eğlence sahası ko---udur. Bizde turizm, maalesef tarihî yerlerimizi gezdirmek,, tabiat güzelliklerimizi göstermek şeklinde anlaşılmaktadır. Tarihi yerleri, tabiat güzelliklerini gündüz gezen turist, gece ne yapacağını bilememektedir. Yunanistan bu konuda da bizi fersah fersah geçmiş ve Atinayı, Pireyi, diğer turistik yerlerini eğlence lokalleriyle donatmıştır. Onbeş günlük veya bir aylık tatilini geçirmek için gelen turist, günlerini en iyi şekilde geçirmek, değerlendirmek istemektedir. Bu da onun en tabiî hakkıdır.

Netice olarak denilebilir ki, turizm dâvamız, D. P. iktidarının bıraktığı gibi durmaktadır. Böyle ciddi bir konuda ilgililerin hareketsiz kalışı, memleketin aleyhine olmaktadır.

Filmcilik

Alikinin işleri

Bundan bir süre önce, İstanbuldan ayrı ayrı günlerde kalkan üç yolcu uçağı, birbirlerinden habersiz -aslında haberli- üç ayrı türk prodüktörünü Atinaya indirdi.

İlk gelen prodüktör, hava alanından doğruca şehrin en rahat otellerinden birine yollandı. Vakit akşama yakındı, o yüzden hemen dışarı çıkmadi, bir süre dinlendi, sonra akşam yemeğine indi. Yemeğin ardından da, oteline yakın bir bulvar tiyatrosuna, oynanan oyunu görmeye gitti.

Aliki Vuyuklaki oynuyor
Oyun ama ne oyun!

Tiyatro, benzerleri bütün dünyada "bulvar tiyatrosu" diye anılan, hafif, sudan komediler oynayan bir tiyatroydu. Tiyatronun primadonnası, yunanlı seyirciden çok, Türkiyenin pek tuttuğu bir kadın yıldız, Aliki Vuyuklakiydi.

Prodüktör, kendisine ayırtılan locaya girip oturdu ve piyes başladığı zaman yanına gelen bir menecer, bir yunanlı prodüktör ve rejisörle usun uzun konuştu. Konuşma, tiyatronun primadonnası Vuyuklaki üzerineydi. Prodüktör hemen bir karar vermiş değildi. Berikiler üzerine vardıkça kendini naza çeker gibi davranıyor, kesin konuşmaktan inadına kaçınıyordu. Dört adam o gece bir sonuca varamadılar, ertesi gün konuşmalara devam etmek üzere işi orada bıraktılar.

Prodüktör, ertesi gün otelinde bulunamadı. Erkenden otelden çıkmış, şehrin tarihî yerlerini gezmeye gitmişti. Yunanlı menecer ve prodüktör, çaresiz, otelin salonunda oturup, kendisini beklemeğe karar verdiler. Prodüktör öğleden sonra oteline döndü, berikiler kendisini hararetle karşıladılar. Oturum yeniden açıldı, önce karşılıklı niyet ve nabız yoklamasına giriştiler. Prodüktör, Aliki Vuyuklaki ile Türkiyede bir film çevirmek İstiyordu. Sebebini de açıkladı: Türk seyircisi, bu yıl gösterilen Aliki filmlerine karşı büyük ilgi göstermişti. Türk prodüktörü bundan yararlanarak, Aliki ile bir film yapmak kararındaydı. Şartları öğrenmek istiyordu.

Yunanlı menecer ile prodüktör de durumun yabancısı değillerdi. Türkiyeye. gönderilen Aliki filmleri, daha birincisinde -"Dayak Cennetten Çıkmadır"da-, önce azınlığın, sonra da çoğunluğun ilgisini çekmişti.

Pazarlık ve ötesi

pazarlık başladı. Daha doğrusu, ilk gelen türk prodüktörü, karşı taraftan, şartlarının ne olduğunu açıklamalarını istedi. Şartlar bildirildi: Aliki 300 bin türk lirası karşılığı yunan parası istiyordu. İş bununla kalsa yine iyiydi. Çevrilecek filmin rejisörünün, senaryo yazarının ve Alikinin karşısında oynayacak erkek oyuncuyla filmin fotoğraf direktörünün de mutlaka yunanlı olması isteniyordu. Gerçi kendileri Aliki kadar büyük para istemiyorlardı ama, açıklanan rakamlar, Türkiye filmciliğinde bugün alınan ve göze batan en büyük rakamlardan da yukarıydı.

Türk prodüktörü, ileri sürülen şartlara hiç bir şey demedi, düşünmek istediğini belirtti.

Ertesi gün de görüşmeler, konuşmalar devam etti. Türk prodüktörü hep sustu, yunanlılar da hep konuştular. Fakat kesin bir sonuç elde etmek yine mümkün olmadı. Türk prodüktörü ne evet, ne de hayır diyordu. Fakat üçüncü gün işin rengi değişti. Zira, ikinci türk prodüktörü de Atinaya gelmişti. İkinci türk prodüktörü, birinci türk prodüktörüne nazaran daha aceleciydi. Aceleciydi, çünkü birincinin gelişinden ve pazarlık için masaya oturduğundan haberliydi. Arada zaten öteden beri normal bir rekabet vardı ve bu işte de önce davranan kazanacaktı. Bu düşünceyle hareket eden ikinci türk prodüktörü paçaları sıvadı ve vakit geçirmeden ilgilileri buldu, hemen pazarlığa girişti.

Ne var ki, rekabetin ticaret hayatının can damarı olduğuna inananların başında asıl, yunanlılar geliyorlardı. İkinci ve yeni bir talibin daha çıkması demek, işlerin kızışması ve fiyatların artması demekti. Onlar da bu kurula uyarak derhal fiyatları arttırdılar ve Alikinin değeri 300 bin türk lirası karşılığından 400 bin türk lirası karşılığına yükseliverdi. Sebep olarak da, ilk gelen türk prodüktörü ve isteği öne sürüldü. Mademki Aliki Türkiyede alıcısı ve seyirsi bol bir yıldızdı, parayı veren dil düğü çalardı.

Yunanlılar, ikinci türk prodüktörüne, birincinin bütün şartları kabul ettiğini, hattâ hemen anlaşmayı imzaya da hazır olduğunu söylediler. Bu, ikincinin eteklerini tutuşturmaya kâfi geldi. Otelinden acele olarak İstanbulu aradı, ortaklarıyla konuştu, bilgi verdi, bilgi aldı ve birinciye işi ve yıldızı kaptırmamak için, gece yarısı alelacele anlaşmayı karşılıklı imzaladılar.

Bütün bunlar olup biterken, herşeyden haberli birinci türk prodüktörü, son durum karşısında kıskıs gülüyordu. Yunanlılarla karşılıklı

özürler dilendi. Birinci prodüktör, kaderci bir tavır takınarak:

"— Ne yapalım, kısmet!.." dedi ve bavullarını toplayıp, ilk uçağa binerek İstanbula döndü. Onun İstanbula dönüşünden bir hafta sonra Atinaya ayni niyetle, bir üçüncü türk prodüktörü daha geldi!

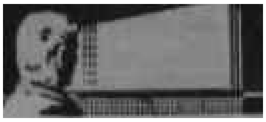
Alikinin fendi

yunanlılar, üçüncü geleni de hoş karşıladılar. İş kızıştı, hattâ çığırından çıkma raddelerine de geldi. Yine, oturuldu, yine karşılıklı şartlar ileri sürüldü, anlaşma zemini arandı ve -hayrettir- bulundu da!.. Yalnız, üçüncü gelen, yerli filmcilikte daha az bir ticari kişiliğe sahipti, ama daha da akıllıydı. Kendi başına iş çevirmektense ortak yapımı teklif etti ve bu. yunanlıların da işine geldi. Alikiyi yalnız ba---a türklere kaptırmaktansa ortak yapıma gitmek ve gelecek kazancı da bölüşmek işlerine geliyordu. Yalnız, bir tek noktayı, ikinci gelen türk prodüktörüyle varılan anlaşmayı, üçüncü türk prodüktöründen sakladılar. İkinci gelenle hem Aliki üzerinde, hem de Alikinin, tiyatrosunda oynadığı hava-civa bir piyesin filme çekme hakkında bir anlaşma imzalamışlardı. Üçüncü gelenle de ayni şekilde anlaştılar: Hem Aliki ve hem de piyesin filme çekme hakkı üzerinde.. Karşılıklı kâğıtlar imzalandı, el sıkışıldı ve üçüncü gelen türk prodüktörü de memleketine döndü. Alan memnun, satan memnundu.

Fakat geçen haftanın sonlarında birgün, bir İstanbul gazetesinin bi--inci sayfasındaki bir haber, hem prodüktörleri -numara sırası 2 ve 3'tür-, hem de okuyucu-seyirciyi önce şaşkınlığa, sonra da kızgınlığa düşürdü. Alikinin maskesi düşmüş, iki kocalı kadın gibi, iki anlaşma--ı olduğu, hem kendisini ve hem de oynamakta olduğu piyesin filme çekme hakkını iki türk prodüktörüne birden sattığı anlaşılmıştı!..

Durum üzücü ve biraz da yüz kızartıcıdır. Ticaret kurallarına aykırılık bir yana, anlaşmaya imza koymuş iki türk prodüktörü de Aliki üzerinde eşit hak iddia etmektedirler. Arada kalan, yunanlı fettan Aliki değil, türk film prodüktörleridir. Bak sahibi iki prodüktör de bugünlerde Atinaya gitmişler ve kesin bir sonuca varmak için karşılıklı çekişmeye başlamışlardır. Bu işten kimin galip, kimin mağlûp çıkacağı henüz bilinmemektedir. Ortada olan, prodüktörlerimizin Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan da olduklarıdır.

Film seyrettim

T. KAKINÇ

Film: "Breakfast At Tiffany's - Çılgınlar Kraliçesi".

Rejisör: Blake Edwards.

Senaryo: George Axelrod (Truman Capote'nin aynı adlı romanından alınmıştır),

Fotoğraf Direktörü: Franz Planer.

Oyuncular: Audrey Hepburn, George Peppard, Patricia Neal, Buddy Ebsen ve Mickey Rooney.

Renkli (Technicolor) bir Paramount (Amerikan) filmi.

Konu: Holly Golightly (A. Hepburn), New York'un doğu kesimindeki bir apartmanda yalnız başına yaşıyan bir gençkız. Birgün bir vesile ile tanıştığı apartman komşusu romancı Paul Varjak (G. Peppard) ile aralarında ince, duygulu bir aşk başlıyor. Holly'nin kimliği belli değildir. Buna karşılık Paul, yaşlıca bir kadına (P. Neal) jigololuk etmektedir. Yaşlı kadın genç adama aynı apartmanda bir daire tutmuş, dayamış, döşemiştir. Önce komşuluk yakınlaşmalarıyla başlayan Paul-Holly aşkı, sonradan, Holly'nin kimliğinin ortaya çıkmasıyla bir ara kesiliyor. Hollynin Güneydeki kocası çıkageliyor ve genç karısını evine, çocuklarına dönmesi için iknada Paul'ün yardımını istiyor. Evinden, çocuklarından ve kocasından kopmuş olan Holly, tabii buna yanaşmıyor. Çaresiz kalan kocası geri dönüyor. Hapisanedeki bir eski sabıkalı gangstere haber götürüp getirmekle görevlendirilen Holly -bunu gayet masumane ve habersiz bir şekilde yapmaktadır- suçüstü yakalanıyor, kıyametler kopuyor. Ama Holly, bir kolayını bulup, bu işten yakasını kurtarıyor, Paul'e dönüyor.

Oynıyanlar: Delifişek genç kadınlığının altında acılı ve kaçak bir kişiliği canlandıran Holly'nin Audrey Hepburn'ü, senaryo yazan Axelrod'un ve rejisör Edwards'ın da yardımıyla, rolünü kendine rahatlıkla .uydurmuş. Capote'nin Holly'si yerine, önceki filmlerin -çokluk Wilder'in "Love in the Afternoon - öğleden Sonra Ask"ının Arien'i- kişilerine, o filmlerin Audrey Hepburn'üne benziyor. Karşısında oynayan George Peppard yeni bir oyuncu, kendisini ilk olarak bu filmde tanıyoruz. "Yakışıklı adam'ın dışında bir kişilik peşinde. Üç eski oyuncu -yaşlı, aşksız kadında Patricia Neal, japon komşuda Mickey Rooney Ve terkedilmiş kocada Buddy Ebsen. İki başrol oyuncusundan daha iyi oynuyor, rollerinin yüzeyinde kalmıyorlar.

Beğendiğim: Çağdaş amerikan romancıları arasında genç kuşak temsilcilerinden Truman Capote'nin bu yeni romanını, yine Hollywood'un gençlerinden biri, Blake Edwards, sinemaya aktarıyor. Gerçi, roman ile film arasındaki münasebet, çokluk, romanın adı ile filmin adı arasındaki bağıntıdan öteye geçmiyor, fakat Edwards, Capote'nin kahramanı Holly'ye, çevresi bakımından sadık kalmıya çalışmaktadır. Evinden, çocuklarından ve kocasından kopmuş, kendi başına yaşamak için her türlü korkuyu gözüne almış Holly, yeni gençliği bir başka açıdan ele alıyor. Bu, öz çevresinden ayrılmış, büyük şehre gelmiş yeni "ayrıkotu insan"ın serüvenidir. Senaryo yazarı Axelrod, bu serüveni gerçekçilikten ayrılan, duygu yönü ağır bir mizah havası içinde veriyor.

Beğenmediğim: Capote ile senaryocu Axelrod, birbirlerine zıt düşen iki yazar. Roman yazarının senaryo yazarına yenilmesini ve ikincinin birinciyi kendi kalıbına uydurmasını olağan karşılamak gerek. Axelrod, Capote'nin çizgisinden uzaklaşarak, bilinen komedi kalıpları içinde hikâyeyi kuruyor. Büyük şehre gelmiş taşralı bir genç kadının, büyük şehrin gürültülü ve hızlı akışı içinde tutunabilmek için başvurduğu iyi - kötü kurtuluş çarelerini, üzerinde durmaksızın, geçiştiriyor. Axelrod'a gerekli olan, gerçek değildir; komedi olacak, seyircisini güldürmeye götürecek unsurlardır. Bunları ya gerçeği süngerliyerek çıkarıyor, ya da yeni katmalar yaparak.

Sonuç: "Breakfast At Tiffany's - Çılgınlar Kraliçesi" seyredilmez bir film değildir. Ancak iyi olması için gerekli bütün unsurları toplamasına karşılık, senaryo yazarının budalalıkları ve aynı budalalığa rejisörün de ayak uydurması sonucu, tatlı, uyuşturucu bir gönül serüvenini yalanlarla bezeyerek anlatan bir film olup çıkmıştır.

Konser dinledim

MUSİKİ

Herman Miskçiyan
Orta bir piyanist

Konserin yeri: Cumhurbaşkanlığı Orkestrası Konser Salonu.
Konseri veren: Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası.
Yöneten: Otto Matzerath.
Solocu: Herman Miskçiyan, Piyano.
Çalınan eserler: 1. Mozart: "Saraydan kız kaçırma" operasından uvertür.
2. Çaykovski: Birinci piyano konçertosu.
3. Brahms: Birinci senfoni.

Beğendiğim: Piyano Konçertosu sayılmazsa, konser genellikle derli topluydu ve üzerinde epeyce çalışılmış olduğu anlaşılıyordu, özellikle Brahmsta orkestranın olağanüstü bir çaba ve hevesle ise sarıldığı görülüyordu. Bu, beraberliklerde, istenen kuvvetli tonun bir türlü sağlanamamasını, üyelerin kullandıkları "eski püskü" çalgıların imkân sınırına gelip dayandıkları tezini savunanlara zaman zaman hak verdirecek bir çalış idi. Ama yine de aynı orkestranın daha "ustaca" icralar çıkardığı günleri anmadan edemedik. Tesellimiz şudur ki, hiç olmazsa, "uğraşınca oluyor" inancını kaybetmiyoruz.

Beğenmediğim: Çaykovski konçertosu genellikle iyi çalınmadı. Bunda, bir ara şaşıran solocu kadar, zaman zaman gayetle kötü akorlar çıkaran orkestranın da rolü vardır. Nedense orkestra, bir türlü, kendi başına çaldığı zamanki kadar başarılı eşlik edemiyor. Bundaki kabahat şefte mi, yoksa çalgıcılarda mı, bilinmez ama, herhalde şu veya bu solocunun başarısını gölgelemeğe de hakları olmasa gerek. Solocuya gelince, biyografisinden anladığımıza göre, kendisi müzikle bir "ikinci 'mesele" olarak uğraşıyor. Çünkü esas işi, pek öyle kendini tamamen müziğe vermesine imkân bırakmıyacak kadar çok çalışmayı gerektirir. Bu durumda kendisini, hoş zamanlarını değerlendirmesini bilen, sanatsever bir aydın olarak candan alkışladık. Eğer onun şahsında kişiliğe sahip, tekniği iyice oturmuş, eline aldığı eseri tam ifadesiyle dinleyiciye yansıtan bir piyanist görmek isteseydik, aynı hisleri duyamıyacaktık. Bay Miskçiyan, olsa olsa arkadaş veya aile topluluklarında, tıpkı en sonda çaldığı Chopin Valse'i gibi parçalar çalarak, müziğe yeni heves edenleri avutabilecek tipten bir sanatçı. Ama herşeye rağmen, bir hayli alkış toplamasını becerdi.

Sonuç: Hatasıyla sevabını bir teraziye koyarsak, konserin seviyesi, Ankara sanat çevresinin ölçüsüne göre, ortadan biraz yukarıdır.

Daniyal ERİÇ

Haberler

Keman virtüözü Suna Kan, rahatsızlığı sebebiyle yanda bırakarak döndüğü Doğu ülkeleri sanat turnesinden sonra, Pazartesi gecesi Alman Kitaplığında zarif bir resital verdi. Mozart ile Beethoven'in Uç sonatından ibaret olan bu konsere piyanoda Ferhunde Erkin katıldı Ankaranın birçok müzikseverleri, haftalar önce ilân edildiği halde, Cumhurbaşkanlığı Orkestrasının konseriyle bu resitalin neden ayni güne rastladığını bir türlü anlayamadılar ve bu yüzden ikisinden birini dinleyemediklerine üzüldüler.

Harika çocuklarımızdan piyanist İdil Biret, bir müzikçi için merhale sayılan bir imkâna kavuştu: Prangada -bilhassa çağdaş bestecilerin duyulmamış eserlerini ve genç kuşakların yetiştirdiği yeni virtüozların icralarını kaydedip yaymakla tanınmış- VEGA firması, Biretin 33 dönüşlü iki plak üzerine çaldığı bazı sololarını yayınladı, idil, böylece, artık dünyanın her yanında sesini duyurabilecektir. Bu iki plâk İstanbul ve Ankarada da satılmaktadır.

Ankaralı müzikseverler, 22 Mart Cuma günü, Konser Salonunda özel önemi olan bir konser dinliyecekler. Bu konserin yöneticisi iranlı, orkestranın üyeleri türk, solocusu ise lübnanlıdır... "Cento Kültürel Programı" meyanında düzenlenen bu konserde lübnanlı yerine pakistanlı bir solocuyu dinlemek herhalde daha yakışık alırdı. İnsanın aklına, "acaba Lübnan da Cento'ya mı katılacak?" sorusu geliyor.

Ünlü ingiliz piyanisti Peter Katin, önümüzdeki günlerde Ankaraya gelerek, 24 Pazar gecesi bir resital, 26 ve 28 Mart geceleri ise orkestra eşliğinde iki konser verecektir. Son iki konserinde orkestrayı polonyan misafir şef Robert Satanowski yönetecektir. Bu yıl Ankara, gerçekten milletlerarası sanat olaylarına sahne oldu ve Ankaralılar da dünyanın tanınmış bazı isimlerini sahnede görebilmek ve dinleyebilmek imkanına eriştiler.

RADYO

İdare

Yeni bina, yeni iş!

Ankara Radyosunun stüdyo binasına ek olarak yapılan kısım pek yakında tamamlanıyor. İnşaata, beş yıla yakın bir zaman önce başlanmıştı. Teknik cihazlar bir buçuk yıl önce yarlerine yerleştirilmeye başlandı. Binanın tamamlanması ve cihazların yerleştirilmesi işine, geçen yaz içinde hız verildi.

Ek binanın radyoculuk bakımından çalışmaya başlaması ancak 15 Mart 1963 Cuma günü sağlanabildi. Binanın "radyoculuk bakımından" çalışmaya başlaması demek, bu kısımdaki stüdyolardan yayın yapılması demektir. Geçen hafta Cuma günü Ankara Radyosunun yayınlarında, her 15 dakikada bir altı defa duyulan, "bip"le saat ayarının verilmesi, artık bu stüdyolardan yayın yapıldığını göstermektedir. Radyonun teknik faaliyeti eski binada tamamen durmuştur. Bu kısımdaki stüdyolar boşaltılmış, her çeşit ses alma ve yayın işleri yeni binadaki stüdyolardan yapılmaya başlanmıştır.

Başkent Radyosunun ek binası ve yeni stüdyoları, eskisini aratmıyacak kadar şık ve kullanışlıdır. Buna rağmen, eski binanın, belki de hiç bir radyo stüdyo binasına kısmet olmayan bir tarihi, bir görgüsü vardır. Bu bakımdan, yeni binayı eskisiyle mukayese etmeğe imkan yoktur. Yöneticilerin, programcıların, sanatçı ve mühendislerin, eski binada yaptıkları çalışmalar sonucu edindikleri bilgiyi, iç açıcı bir görünüşe sahip olan ek binada uygulamaları mümkündür. Teknik teferruatla biran fazla yüklü olmasına rağmen, bu bina gerek programcıya, gerekse teknik elemana her bakımdan daha iyi çalışma imkanı verecek durumdadır.

Teknik ve programcı elemanlar; büyük imtihanlardan birini, geçen Cumadan beri başarıyla vermeğe devam etmektedirler. Yeni cihazlardan yayın yapılmağa başlandığından beri hiç bir yayın hatası görülmemiştir.

Alet işler, el övünür

Herşeye rağmen, yayınların hatasız devam etmesinin sebeplerini yalnız teknisyen, spiker ve yöneticilerde aramamak gerekmektedir. Markoni firması tarafından yapılan teknik cihazlar, Ankara Radyosunda meydana gelen birçok hatayı kendiliğinden ortadan kaldırmakta ve ilgililere rahat çalışma imkânı vermektedir. Yeni çalışma şekli adamakıllı oturduktan ve yeni bina ile beraber cihazların üstünlükleri gerektiği gibi ortaya çıktıktan sonra, programcıların da daha kaliteli programlar hazırlamak için kolları sıvarmaları gerekmektedir. Kullanılmaya başlanalı henüz bir hafta olan yeni tesisin aleyhinde söz söylemek, herhalde hatalı olur. Ancak, bugün için belirtilecek tek' nokta, yeni binadaki stüdyoların, memleketimize göre oldukça fantazi oluşudur. Mesela, bir uzun dalga yayınını yapabilmek için iki stüdyo, ve iki teknik odadan yararlanılmaktadır. Eski binada sadece bu iş bir stüdyo ve bir teknik oda ile yapılabiliyordu. Âdeta bir televizyon yayını için gerekli yeri kaplayacak kadar geniş stüdyolar ve teknik odalarla yalnız bir yayın yapmak, herhalde modası geçmiş bir usul olsa gerektir.

Ek binada, stüdyolardan başka, idari işler için de odalar vardır. Bu odalardan birini Bakanlık Müşaviri ve Türkiye Radyoları Merkez Program Müdürü işgal edecektir. Adı geçen ikinci servis çalışmaya başlayabilirse, Türkiye Radyolarının genel program ilkeleri de tek elden bu binada hazırlanabilecek ve Ankara Radyosunun bir yanı, bütün radyolar üzerinde etkileyici bir görev yapabilecek duruma gelecektir.

Ankara İl Radyosunun bürosu da yeni binanın ikinci katındadır. İkinci katta, stüdyolardan başka, bir de, uzun süreden beri düzene sokulmak için çalışılan diskotek bulunmakta* dır. En üst kat ise, Radyo Başmühendisliğine aittir.

TİYATRO

Ankara

Meydan Sahnesi üç yaşında

Ankaranın biricik özel sanat tiyatrosu olan Meydan Sahnesi, 11 Mart akşamı üçüncü yılını tamamlamış bulunmaktadır. Bu yıldönümünü kutlamak için Meydan Sahnesi sanatçı ve idarecileri özel bir gece tertiplediler ve geceye yalnız basın ve sanat çevrelerine mensup tanınmış kişilerle dostlarını davet ettiler. Yıldönümü gecesinin seçkin davetlileri şerefine, bir süreden beri hazırlanmakta olan, Cahit Atayın yeni oyunu "Karalar'ın Memet'leri"nin ilk temsili verildi.

Devlet Tiyatrosunun genç rejisörlerinden Ergin Orbeyin sahneye koyduğu bu yerli oyunun dekorlarıyla kostümlerini, gene Devlet Tiyatrosu dekoratörlerinden Turgut Zaim çizmiştir. Birer bölümlük Uç oyundan meydana gelen "Karalar'ın Memet'leri" köylerimizin "batıl inançlar", . "kan dâvası" ve "eşkiya korkusu" gibi üç önemli meselesini trajik far» halinde sahneye çıkarmaktadır. . Bellibaşlı rollerini Yılmaz Gruda, Kartal Tibet, Çetin Köroğlu, Esin Avcı, Tolga Tigin, Mediha Köroğlu, Semra Savaş ve Serap Sezerin oynadıkları bu üçlü oyun umumi bir ilgi uyandırdı ve çok beğenildi. Fakat asıl ilgi çeken, temsil sonunda, sanatçılardan Ali Özoğuzun Meydan Sahnesi yazarlarını, oyuncularını, eski ve yeni mensuplarım, idarecilerini, hattâ popüler bir alma olan büfecisini, her birini sahneye davet ederek, herkesin bilmediği özellikleriyle tanıtan, tatlı ve nükteli sohbeti oldu. Sohbet faslı da bittikten sonra, misafir seyirciler Mühendisler Birliği salonlarına davet edildiler, orada hazırlanan büfede ağırlandılar. Su yıldönümü toplantısı neşeli bir hava içinde geç saatlere kadar sürdü.

Nazar değdi...

Dördüncü yılına bu neşeli hava içinde, başarıyla giren Meydan Sahnesine çok geçmeden nazar değdi, ertesi akşam "Romanof'la Juliette" in hafta sonu temsili verilirken, başrolü oynayan Çetin Köroğlu rahatsızlandı. Buna rağmen Köroğlu, rolünü aksatmadan tamamladığı gibi, topluluğun tatil günü olan ertesi Çarşamba günü, arkadaşlarıyla beraber İzmite giderek, evvelce tesbit edilmiş olan program gereğince, orada da "Aceleci Kalb" deki rolünü oynadı. Fakat İzmit dönüşü Çetin Köroğlunun hastalığı birdenbire arttı- doktorlar zatürre teşhisi koyunca da kendisini hastahaneye kaldırmak icabetti.

Topluluk, hemen her oyunda büyük rolü olan Çetin Köroğludan yoksun kalınca "Romamof'la Juliette"in oynandığı gece temsillerini iptal etmek, saat 18'de verilen "Aceleci Kalb"i de Çetin Köroğlunun rolüne geçen Kartal Tibetle devam ettirmek zorunda kaldı. Gece temsillerine ise, ancak 21 Mart Perşembe akşamından itibaren, "Karalar'ın Memet'leri" ile tekrar başlamak mümkün oldu. -Çetin Köroğlunun bu oyundaki iki rolünü şimdilik Yılmaz Grudaile Kartal Tibet üzerlerine almışlardır.

Memnuniyetle öğrendiğimize göre Çetin Köroğlu, bir haftalık bir tedaviden sonra iyileşmiş ve hastananeden çıkmıştır. Şimdi evinde nekahat devresini geçirmekte olan sanatçının iki haftadan önce tekrar sahneye çıkamayacağı tahmin edilmektedir. "Romanofla Juliette"in oynanmasına, Çetin Köroğlu iyileştikten sonra, saat 18 temsillerinde devam edilecektir.

"Foto Finiş"te beklenmedik olay

Ankaralılann bu mevsim bilet bul* inakta en çok zorluk çektikleri

Piyes gördüm

Oyun: "Harput'ta Bir Amerikalı", (Komedi, 3 perde)

Yazan: Cevat Fehmi Başkut.

Tiyatro: Alpago topluluğu (İstanbul Tiyatrosu).

Sahneye koyan: Saim Alpago.

Dekor: Ali Baylan.

Konu: Cevat Fehminin, sekiz yıl önce, İstanbul ve Ankara sahnelerinde oynanmış, aylarca afişte kalmış bu oyununun' konusunu bilmeyen var mıdır? Sanmıyorum, ama aradan uzunca bir zaman geçtiği için kısaca hatırlatalım... Yazar, "Harput'ta Bir Amerikalı'nın en iyi tarifi bence şudur: üç perdelik komedi" diyor. Ama, daha önce, "Ölen bir şehrin dramı mı?.. Yoksâ... birinci dünya harbinde alman, İkinci dünya harbi ile sonrasında amerikan hayranlığı olarak kendini gösteren kötü iptilâmızın hicvi mi?.. Yahut Türkiyeden Amerikaya göçen ve bir daha vatanın ismini ağızlarına almıyan bir kısım türklerin tenkidi mi?" diye, kendi kendine sorarak, bu oyunu yazarken aklından geçirdiklerini bir bir açıklamış oluyor.

Oynıyanlar: Süleyman Başturan (Necmettin), Tayfun Zorlu (Belboy), Saim Alpago (Komiser), Üner İlsever (Ahmet Hamlet), Gürdal Onur (Ahmet Okyay), Erdoğan Sıcak (Ahmet Bulur), Altan Karındaş (Celile Kızılçiçek), Tülin Oral (Ayşe Kızılçiçek), Ergun Özcan (Abraham), Erten Üçgözen (Ahmet Müderrisoğlu), Kadir Taymaz (Belediye kâtibi). (2 kadın, 8 erkek rolü).

Beğendiğim: Saim Alpagonun, sekiz yıl önce, Ankarada, Devlet Tiyatrosunda yaratmış olduğu Komiser Cavit Kocabıyık'ta, sanat hayatının en büyük başarılarından biri olarak kalacağını sandığım nefis kompozisyonu. Yaşattığı tipe ustaca verdiği hakikilik. Delilikle akıllılık arasında dengeyi bozmadan duyurduğu beşerilik... Ahmet Hamlet'e Ünver İlseverin kazandırdığı en isabetli, en tesirli yüz. Allan Karındaşın Celile Kızılçiçek'te, o züppe, çıkarına düşkün, kızından genç ve güzel görünmeğe uğraşan egzantrik kadını mükemmel canlandıran akıcı oyunu ve... Bedia Muvahhidin konuşma tarzını taklidetmekteki büyük -ama gereksiz- mehareti. Tülin Oralın, kızı Ayşe Kızılçiçek'te çizdiği temiz yürekli, sağduyulu ve bilgili gençkız tipi. Gürdal Onurun tikli ve "effemine'liği içinde kalan Ahmet Okyay'ı.

Beğenmediğim: "Güme gitmiş" olan bütün öteki roller... Belediye Reisi gibi önemli bir rolün sahneden -ve metinden- çıkarılmış olması... Oyunun rengini, havasını veremiyen dekorlar.

Sonuç: Sekiz yıl sonra, sadece Komiser rolünde Saim Alpagoyu görmek -ve başarılarını belirttiğim sanatçıların dışında kalanları yok farzetmek- için bile yeniden görülmeğe değer bir oyun.

oyunlardan biri olan "Foto Finiş", Yeni Sahnede, vakitsiz bir finişle iki akşam için afişten indirildi. , Buna sebep, sözü geçen oyunda seksenlik Sam'ı oynamakta olan ve bu rolde büyük başarı kazanan Yıldırım Önalın, geçen Salı akşamı temsile çıkmaması oldu.

Yıldırım Önalın -Saim Alpagonun geçen mevsim "Bir Don Kişot" un premiere'ine çıkmamak suretiyle meydan verdiği hâdiseye benzeyen- böyle bir hâdiseye niçin meydan verdiği kesin olarak henüz bilinmemektedir. Temsil günü saat 7.30'da tiyatroya uğrayan sanatçı, o akşam temsile çıkamıyacağını bildirmiş, durum idareye aksettirildikten sonra kendisini evinden alıp vazifesi başına götürmek için harcanan bütün gayretler de müsbet bir sonuç vermemiştir.

O akşam "Foto Finiş" temsilini görmeğe gelen seyircilere, sanatçının geciktiği söylenerek bir süre beklemeleri rica edildi, daha sonra da durum anlatılarak isteyenlerin bilet ücretlerini gişeden geri alabilecekleri, isteyenlerin do aynı biletleri bir hafta sonra aynı akşam için kullanabilecekleri bildirildi. Ortada fevkalâde bir hal olduğunu ve tiyatro idaresinin bunda bir kusuru bulunmadığını hisseden seyirciler sessizce dağıldılar.

Yönetim Kurulunun kararı

Tahmin edildiğine göre, Yıldırım Önalı rolünü oynamamaya sevkeden sebep, geçirmekte olduğu ruhi bir depresyondur. Son zamanlarda esinden ayrılmıya teşebbüs eden ve çok beğenildiği yaşlı Sam rolünü aylardan beri iki tekerlekli bir koltuk üzerinde, hemen hemen hareketsiz oynamış olan sanatçının ciddi bit buhran geçirmekte olduğu sanılmaktadır.

Fakat ne olursa olsun, tiyatroda hiç bir zaman, hiç bir şekilde yapılmaması gereken bir harekette bulunduğu, rolüne çıkmayarak perdenin kapanmasına sebebiyet verdiği için, Devlet Tiyatrosu Yönetim Kurulu, Yıldırım Önalın sözleşmesinin feshedilmesine karar vermiştir.

"Foto Finiş" temsillerine gelince, Salı akşamı bu ani hadise üzerine, eser oynanamamıştır. Çarşamba akşamı da oyun yerine Şan ve Bale resitali verilmiştir. Fakat Perşembe akşamından itibaren, aynı rolü İstanbulda oynamıya hazırlanmış olan İstanbul Şehir Tiyatrosu sanatçılarından Müfit Kiperin Ankaraya gelerek Yıldırım Önalın yerini alması sağlanmıştır. Devlet Tiyatrosundan bir başka sanatçı role hazırlanıncaya kadar "Foto Finiş" Müfit Kiperin misafir sanatçı olarak temsile katılmasıyla devam edecektir,

Oyun: "Borusunu öttüren", ("Come Blow Your Horn"). (Komedi, 3 perde)

Yazan: Neill Simon.

Adapte eden: Leylâ Önder.

Tiyatro: Dormen Tiyatrosu.

Sahneye koyan: Haldun Dormen.

Dekor: Duygu Sağıroğlu.

Kostüm: Güler Erenyol.

Işık ve Efekt: Yılmaz Aslancan.

Konu: Yetişmiş iki oğlunu, kendi fabrikalarında, akıllı uslu çalışır görmek, onları bir ân önce başgöz edip "havailik'ten kurtarmak isteyen mütehakkim, gençlerin halinden anlamıyan bir baba ile, ne kocasına, ne de çocuklarına söz dinletebilen, sâf, ama çok şefkatli bir annenin, bu "zamane veledleri"nden çektikleri... Öte yandan, kendi "hayat"larını diledikleri gibi "yaşamak" isteyen iki gencin peşlerini bırakmıyan, garsoniyerlerine kadar gelip "iş"lerini bozan bu "geri kafalı moruklar"a -terbiyeli terbiyeli- isyan bayrağını açmaları... Eski kuşakla yeni kuşak mücadelesinin bir aile içinden ve komik açıdan sahneye yansıtılması.

Oynıyanlar: Metin Serezli (Selim), Lale Belkis (Neriman), Altan Erbulak (Cengiz), Erol Keskin (Baba), Aysel Dinmez (Sevgi), Nisa Serezli (Anne), Yılmaz Köksal (Adam). (3 kadın, 4 erkek rolü).

Beğendiğim: Leylâ Önderin vakayı ve kişileri yadırgatmayan başarılı adaptasyonu, toplumumuza aktardığı inandırıcı tipler -hele Baba, Anne ve oğullar!-. Haldun Dormenin, psikolojik reaksiyonları belirtmeyi ihmal etmeyen canlı ve duygulu sahne düzeni. Duygu Sağıroğlunun temiz çizgili, zevkli dekoru. Oyunun bütününde kendini duyuran ahenkli beraberlik. Komik unsuru kendi rolüne teksif etmekte güçlük çekmeyen Altan Erbulakın -küçük oğulda, son derece tatlı oyunu Erol Keskinle Nisa Serezlinin, isabetli kompozisyonlar içinde, çizdikleri gerçek tipler. Sinema yıldızı olabilmek için, prodüktör sandığı herkesi "avucuna almak isterken kolayca "ökseye tutulan" Nermin'i sevimli bir oyunla canlandıran Lâle Belkis. Selim'i -büyük oğul- yaşarcasına rahat oynıyan Metin Serezli. Onu, tadına doyamadığı bekârlığa veda etmek zorunda bırakan güzel Sevgi'de Aysel Dinmezin ürkek oyunu, temiz yüzü ve diksiyonu...

Beğenmediğim: Herkesin "kendi" rolünde olduğu, böylesine ahenkli bir oyunun beğenilmiyecek bir tarafını aramak insafsızlık olur. Bulmak da güç...

Sonuç: Yeni birşey söylemeyen, getirmiyen, ama zevkle seyredilen tatlı bir komedi.

Lûtfi AY

"Borusunu Öttüren" den bir sahne

Borazancıbaşı olur...

JALE CANDAN

OKUYUCULARIYLA KONUŞUYOR

AKİS'in bu sütunlarında sık sık, disiplinli bir eğitimden bahsediyorsunuz. Ben de sizin fikrinizdeyim, fakat gelin de bunu karıma anlatın. Oğlumuz oniki yaşındadır. Annesi birçok kabahatlerini benden gizliyor ve kendisine lüzumsuz paralar veriyor. Anne - oğul evde bana karşı ittifak kurmuş haldeler. Daha yazacak çok şey var, fakat öyle müteessirim ki, bunları kendi kendime bile tekrar etmek istemiyorum. Evde disiplinli bir eğitim uygulamak için evvelâ annelerin, çocuklarına karşı daha az müsamahalı, daha az "hamur kalbli'' olmaları lâzım gelmez mi?

Bir baba - İzmir

Sayın okuyucum; benim bahsettiğini ve modern pedagoji üstatlarının sık sık tekrarladıkları şey, zanneder Km, disiplinli eğitim değil, "disiplinli hürriyet"ttr. Mâna biraz değişiyor. Fani eğitime hem hürriyet, hem disiplin aynı nispette ve birbirini tamamlayıcı şekilde giriyor. Yazdıklarınızda haklı görünüyorsunuz. Evde çocukların, eşlerden biriyle diğerine karşı ittifak halinle hareket etmeleri elbette üzücüdür. Ama. acaba siz bu disiplin isteğinizde fazla mı ileri gidiyorsunuz? Tanınmış doktor ve psikolog Mucehielli, hürriyet ve disiplin konusunda şöyle diyor: "Fazla otorite, mübalâğalı disiplin, çocuktaki şahsiyeti tamamiyle öldürür. Eğer anne ile baba bu konuda anlaşamalarsa veya birbirlerini aşağı yukarı aynı şekilde tamamlıyorlarsa, evde, görünüşte huzurlu bir hayat vardır. Çocuk, anne ve babasının eğitim tarına çaresiz boyun eğecek, fakat hayatta bütün mücadele kuvvetini kaybedecektir. Normal gelişmesini yapan bir çocuk, bu gelişme sırasında iki tabii kriz geçirir; Oğlan çocuklar için ilk kriz 13 - 14 yaş civarındadır -seslerinin kalınlaştığı devir-kızlar bu krizi âdet gördükleri zaman geçirirler -12 - 13 yaş civarında-, İkinci kriz bundan dört - beş yıl sonra gelir ve yetişkenliğin sonunu, tesadüf eder. Çocuklar bu krizler, esnasında oldukça üzücü ve çetindirler. Anne ve babalarını halleri ve davranışlarıyla ürkütürler. Fakat aslında bu, onların kişiliklerinin teşekkülüdür. Her çocuk bu devreyi geçirmelidir. Geçirmesi değil, geçirmemesi gayritabiidir. Aile, krizin tabii olarak geleceğini düşünürse, kriz çok daha çabuk atlatılır. Fazla otoriter ailelerde çocuk, bu krizi geçiremez ve kişiliğini bulamaz. Eğer anne ile baba bu konuda anlaşmışmışlarsa, meselâ birinin yasak ettiğine diğeri gizliden müsaade verirse, o zaman çocuk riyaya, yalan ve dalavereye alışır. Bunları, hayatta kendisine silâh olarak kabul eder ve tabiî ki, elzem krizi geçiremez. Bu durumda suç işlemeye kadar giden bazı çocuklar vattır. Bunlar, normal şekilde kişilik gelişmesi'ni yapamadıkları için, çarpık yollarda kendilerine teselli ararlar. Ancak bunlar, nadir vakalardır.

Aile fazla müsamahalı, zayıf olursa, vaziyet aynı şekilde tehlikeler yaratır. Bu dünyada yaşıyacak olan insan, elbette ki bazı toplum kaidelerine tâbi olacaktır. Çocuk, bu kanunları küçük yaştan hissetmeye başlamalı, nizam, İntizam ve şuurlu, âdil, ölçülü bir disiplinle kendisini frenlemesini öğrenmeli. Başıboş çocuk kişiliğini bulamaz, 'Her dediğini yapan' çocuk, aslında kişiliğini bulmuş çocuk değildir. Çocuk, kişiliğini, biraz kendi kendisiyle, biraz çevresiyle mücadele ederek bulacaktır. Disiplinsiz büyümüş çocuk, intibaksızdır. Mutlu olamaz. .

İdeal şekil, 'disiplinli hürriyet' tir. Baba, evde âdil kanunların âdeta temsilcisi olmalı, anne de bu kanunlara aynı bağlılığı göstermelidir. Ancak, biraz daha yumuşak, biraz daha anlayışlı davranmalıdır."

•

Hürriyet için insanların bunca fedakârlığa katlandıkları bir devirde toplumun, yürümeyen evlilikleri illâ ki tutmasını ben anlıyamıyorum. Eğer insan, evlenirken bir hata işlemiş, yanlış adamı seçmişse, bunu telâfi etmek istediği zaman neden bu kadar mukavemetle karşılıyor? Hâkim de, ekseriya, boşanma kararma zor gidiyor. "Artık sevmemek", "artık beraber yaşamak istememek" bence ayrılmak için kâfi sebeptir. İnsan yeniden hayatını kurabilmeli değil midir? Her insan, bir kere olsun yanılabilir.

S. Berman - Ankara

İnsanlar birkaç kere de yanılabilirler, S. Berman. Bunun içindir ki, yanılmaları azaltmak ve doğan çocukları korumak amacıyla boşanmaları güçleştirmişler. Böylesi daha iyidir sanıyorum.

Bir büroda çalışıyorum. Oda arkadaşım olan genç kız o kadar ağır bir koku sürüyor ki, rahatsız oluyorum. Bu kokunun çalışmama bile tesir ettiğini söylersem, hayret etmeyin. Arkadaşım - her bakımdan iyi bir insan. Kalbini kurmaktan korktuğum için kendisiyle bu hususta konuşamıyorum. Hem de, eğer dinlemezse, huzurumuz kaçacak diye korkuyorum.

R. H. B. - İstanbul

Bence siz konuşmayın. Herhalde, büroda bir âmiriniz vardır. Kokunun sizi rahatsız ettiğini âmirinize usulünce bildirin. Amirin, bu konuda arkadaşınızı ikna edeceğini sanıyorum. Kimsenin, ağır kokular sürerek büro arkadaşını rahatsız etmeye hakkı yoktur. Hem, büroya giderken koku sürmek yanlıştır. Her kokuyu herkes sevmez. Hafif de olsa, rahatsız edici olabilir. Tabiî, çalışmanın da bir âdabı var.

Sosyal Hayat

Haberler

Üniversiteli Kadınlar Derneğinin, Fransız Kültür Merkezinin üç katında birden tertiplediği büyük balo 23 Mart 1963 Cumartesi günü verilecektir. Balo Komitesi Başkanı Ferihan Gürsoyun açıkladığına göre, balonun sürprizlieri şunlar olacaktır: Değerli bir filmin galası yapılacak, mum ışığında Washington lokantasının hazırladığı nefis yemekler yenecek, sabaha kadar dansedilecek ve gecenin talihlisi, Orly hava meydanından Parise uçacak, daha doğrusu, beş liraya, gidiş - geliş bir Paris uçak bileti kazanacaktır. Orly hava meydanı, özel surette, üst katta hazırlanacak ve burada bir turizm piyangosu, şanslılara, memleketin içinde ve dışında, en güzel yerleri tanıma fırsatını verecektir.

Balonun, Üniversiteli Kadınlar Derneğine temin edeceği en önemli şey de, bir gençkıza daha burs temin etmek ve yeni bir okuma odası açmak olacaktır. Derneğin Ankara Şubesinin, öğretmen olarak yetişen yedi bursiye talebesi vardır. Dernek ayrıca Gülveren Devrim İlkokuluyla, Altındağ Millî Mücadele ilkokulunda ikişer tane okuma odası açmıştır. Bu okuma odalarında 400 çocuk, okul saati haricinde, dörder öğretmenin nezaretinde meşgul edilmektedir. Devrim İlkokulunda ayrıca bir süt mutfağı açılmış ve 1400 çocuk süt içme imkânına kavuşmuştur.

Derneğin kültürel çalışması ise başta gelmektedir.

Ankaradaki bütün "çocuk ve gençlik müesseseleri" ne gönüllü ekipler halinde yardıma giden Çocuk Sevenler Derneği Üyeleri, Endonezya Büyük Elçisinin eşinin, haftanın başında, Salı günü, dernek yararına, elçilik binasında verdiği çayda misafirlerini ağırlamak için işbölümü yapmışlardı. Piyangolar çekildi, sohbet edildi, fakat çocuklar bir an olsun hatırdan çıkarılmadı. "Herşey onlar için"di. Endonezya Büyük El--iliğinde bu münasebetle toplanan hanımlar, adeta milletlerarası bir topluluk teşkil ediyorlardı. Avrupalı, amerikalı ve asyalı hanımlar, "çocuk" konusunda birleştiler. Faal üye S. Kemahlıoğlu, bu güzel topluluğa baktı, baktı ve sonra:

"— Yarının mutlu dünyasını kadınların kuracağına inanıyorum" dedi.

— Biliyorum, çok utanmam gerekirdi...

Nasıl yardım edebiliriz?

Türkiyede 17 bine yakın dernek vardır. Bunların 2 bin 700 tanesi Ankaradadır ve 41'i Sosyal Hizmet sahasında çalışmaktadır. İşte, bu derneklerin işbirliğini sağlamak, çabaları belirli ve faydalı yönlere yöneltmek, devlet müesseseleriyle bu dernekler arasında irtibat kurmak ve boş çalışmaların, tekerrürlerin önüne geçmek amacıyla halen İstanbul, tamir ve Ankarada Koordinasyon Birlikleri kurulmuştur. İleride de bir konfederasyon teşekkül edecektir.

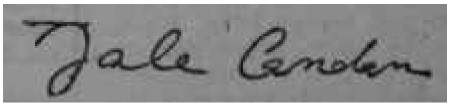
Geçenlerde Ankara Koordinasyon Heyetinin tertiplediği bir basın konferansında öğrendiğimize göre, bu işbirliği kurulları İngilterede yüzkırk Yunanistanda altmış küsur yıl önce kurulmuştur. Bizde ise, kurulduğa günden beri kaplumbağa adımlarıyla ilerlemektedir. Çünkü biz, benim inancıma göre, güç teşkilâtlanan, işbirliği yapmasını en az beceren bir toplumuz. Bu bakımdan, bizim koordinasyon kurullarımız geç ve güç işleyecektir.

Bu kurullar gelişe dursunlar, birçok kadın teşekküllerinin fikir sahasında işbirliği yapması için bugün büyük bir fırsat karşısında bulunuyoruz. Türkiye, plânlı bir kalkınma devresine girmiş durumdadır. Bugün en ileri Batı memleketten bile plân fikrini benimseyip uyguladıkları halde, bizde bunun henüz tartışması yapılmaktadır: Plân faydalı imdir, değil midir? Demokrasiye uyar mı uymaz mı? Halk plânı benimser mi, benimsemez mi? Ne yazık ki aydınlarımız hâlâ bunun münakaşası ile meşguldürler. Daha kötüsü, plân-plav demagojisinden medet uman politikacılarımız da ez değildir.

Şunu bilmemiz lâzımdır ki, artık, şahıslardan, fevkalâde olaylardan mücize beklemenin zamanı geçmiştir. Sağlam, emin yolu, çalışma ve fedakârlık isteyen, fakat bunun karşılığını zamanla bize biraz daha' fazla verecek olan plânlı çalışma yolunu İçtenlikle seçmemiz gerekmektedir.

Plânda birçok memleket meseleleri, dâvaları var. Bütün bunları halka benimsetecek olan elbette ki hükümettir. Ama. bütün kadın teşekküllerinin bu yolda hükümete yardımcı olması gerekir ve bu mümkündür.

Siyasi bir amaç gütmeyen kadın teşekküllerinin, yalnızca bu konuda okun, görüşlerini belirtmeleri bile, öyle zannediyorum ki, küçümsenemiyecek bir kuvvet olacaktır. Kadın teşekkülleri için bu kaçınılmaz bir ödevdir.

SPOR

Tesisler

Tenkitteki keramet

Sporun altın yumurtlayan tavuğu TOTO'nun milyonlarının bir mirasyedi fütursuzluğu içinde harcandığı hususu, AKİS'in bu sütunlarında defalarca belirtildi. Plansızlıktan, programsızlıktan, işlerdeki düzensizlikten, tutumdaki lâubalilikten şikâyet edildi ve suiistimali bile akla getiren davranışlardan örnekler verildi. Böylece AKİS, üzerine düşen murakabe vazifesini yapmağa çalıştı.

AKİS'in bu gayretlerinin boşa gitmediği, geçirdiğimiz hafta içinde açıkça görüldü. Başbakan Yardımcısı Ekrem Alican, Teşkilât sorumlularını çağırıp, kendilerinden etraflı bilgi istedi. Bu arada, Tevfik Artunun bir gazeteciye verdiği, Sarıkamış Teleski işiyle ilgili beyanat oldukça ilginçtir. Tesisler Dairesi Başkanı:

"— Biz bu işi 423 bin 700 liraya bir müteahhide ihale ettik. Sonra, bu işlerden anlayan Federasyon Reisi geldi ve 'Bu iş yanlıştır, böyle güzergâh olmaz' dedi. Biz de ne yapalım işe yüzde 20 ilâve edip, 506 bin 650 liraya çıkardık. Teleski yolunu da böylece yoluna koymuş olduk" demektedir.

Beyanatın "Ne olur yâni, 400 küsur bin liralık bir işte 83 bin liralık bir hata çok mu?" demek isteyen bir edası olduğu açıktır. Başbanın dediğine göre, meğer bu sadece tesisatmış, istasyon binaları sonradan akla gelmişmiş ve işler kışa rastladığından -kendi tabiriyle-, "haliyle çatlamış"mış! Şimdi havalar düzelince, firma tabii gereğini yapacak ve her şey yoluna girecekmiş! Tesisatı kabul etmemek için ortada bir sebep yokmuş!..

Artun, ayrıca pek acı bir itirafta da bulunmuş ve şöyle demiştir:

"— Ancak, halen dar bir kadro ile çalışmakta ve her yare gerektiği zaman ulaşamamaktayız. İşlerimizde hatalar olabilir, kabul ederim."

Artun bunu söylerken, 19 Mayıs sahasındaki inşaatın, yanı başında bulunduğunu unutmaktadır. Elde, işlerin üstesinden gelecek, işleri çekip çevirecek, yapılanı kontrol edecek kalifiye bir kadro yokken, yangından mal kaçırma telâşı içinde, milyonları rastgele serpiştirmeyi gerektiren sebep nedir? Acaba ilgililer bu soruya ne cevap vereceklerdir?

KÖŞEDEN

Yeni Keşif

Vildan Âşir SAVAŞIR

Galatasaray takımının İtalyadan büyük bir başarıyla döneceğini kimse düşünmemişti. Kendi çöplüğümüzde, kendimize en uygun şartlar içinde horozumuzun nasıl öttüğünü gördükten sonra daha beterinden bile korksak yeri vardı. Gittiler, 5-0 yenildiler ve mukadder olan da yerini buldu, önemli olan bu değil, önemli olan. sporumuzun sevk ve idaresinden mesul kişilerin bu netice karşısındaki davranışlarıdır. Beden Terbiyesi Umum Müdürü ile Futbol Federasyonu Başkanının, boğulan insanların can kurtarana sarılmaları telâşı içinde bu neticeye tutunmaları ibret vericidir.

Hatırlayacaksınız, iki sorumlu kişi de İtalya maçının hemen ferdasında beyanatlar verdiler ve kısaca dediler ki, "Gördünüz ya, işte biz, işte İtalyan futbolu... Siz, daha önceleri alınmış parlak neticelere bakmayın, onlar besbelli tesadüftü... Bu böyle olmaz, çare bulmak lâzım. Hoca bulmak lâzım, çalışmak lâzım!"

Biz burada ne saydıkları, ne de saymadıkları "lâzım"lar üzerinde duracağız. Bize sapa gelen, bunları işbaşına geldikleri gün bilmek ve tedbirlerini almak mevkiinde olan kimselerin bunca zaman sonra Sakaryanın bir türk ırmağı olduğunu keşfedip, "Biz size demedik mi ?" gururu içinde ortaya çıkmalarıdır.

Yanlış teşhisten hareket etmenin hiç bir tedavide, hiç bir ümide yer koymadığı bu memlekette, binbir vesile ile binlerce defa söylenmiştir; Spor cinsinden işlerde sorumluluk yüklenenler, başarılı hizmetin temelinde dünü inkâr etmemenin ve emeğe emek katmanın bulunduğunu anlamalıdırlar. İhtisasa dayanan hizmetlerde ise sorumlular aksaklıkları, eksiklikleri, kusurları bilerek işbaşına gelirler ve yükün altına girdikleri gün plânlarını, programlarını hazırlayıp, tedbirlerini tatbike başlarlar. Ne var ki, sorumluluk koltuğuna yayılışla, onun yükünün altına giriş arasında fark oluyor ve insan koltuğa yayılınca, böyle lâflar ediyor.

Sporumuzun öyle gerçekleri var ve onlar öyle bilinen şeyler ki insan, sorumlu kişilerin düştüğü hafifliğe düşme korkusuyla, bunları tekrarlamağa çekiniyor. Size örnekler vereyim: Sporların müsabakaları için önceden tespit edilmiş süreler vardır, değil mi? Boks raundu şu kadar, güreş süresi bu kadar, futbol maçı da 90 dakika oynanır gibi... Bir tarihte me--- etmiş de, iyi ve kaliteli bir maçta, bizde, topun 90 dakikalık bir süre içinde kaç dakika oyunda olduğunu, yani ayaklarda olduğunu, stop kronometre elde, ölçmüştük. İnanın, en iyi oyunda bu müddet 40 dakikayı bulamadı!.. Şimdi siz, bu 40 dakikayı oyunun hâdiselerine ve bu hâdiseleri de, kaleciler hariç, 20 kişiye bölün... Göreceksiniz ki adam başına düşen ferdi mücadele, koşu müddeti öyle korkunç ve dayanılmaz bir şey değildir ve üstelik aralıklıdır da... Bizim çocuklar daha bu takatin fıkarası!..

Kondisyon yok, form hiç yok, sporcu disiplini yok, çalışma yok... Kaç hoca varsa, o kadar sistem var ve sözüm ona o kadar taktik!.. Futbolcu yetiştirme yolunda da tek çevrede tek gayret görülmemektedir. Küçük kulüp viraneden, ortanca kulüp küçük kulüpten, büyük kulüp ortancadan ve Federasyon da, armut piş ağzıma düş gibilerden futbolcu derleyecek de, onbirini biraraya on defa getirmeden büyük işlere girişecek, tasvip, takdir bekliyecek!..

Topla ayak münasebetlerindeki ustalık unsuru ile spor ve spor mücadelesi arasındaki farkı görmeden ve açıkça adım komadan, onun gerektirdiği emekleri göze almadan, Sakaryanın bir türk ırmağı olduğunu keşfetmek hiç bir netice vermiyecektir. Kaldı ki sorumlular, "Bulduk!" diye tedbir müjdelerken bile, hiç bir şey yapamıyacaklarının peşin mazeretini açıklarcasına, para bulma, anlaşma, imkân gibi şartlar sıralıyorlar!..

REKLÂMLARINIZ İÇİN
YURDUN VE DÜNYANIN DÖRT BUCAĞINDA
BASIN İLÂN KURUMU
Genel Müdürlük
Cağaloğlu, Türk Ocağı Caddesi Nu. 1 İstanbul
Telefon: 22 43 84 - 22 43 85 Telgraf Adresi: BASINKURUMU
Şubeler
İstanbul
Ankara
İzmir
Adana
Bursa
Diyarbakır
Erzurum
Eskişehir
Konya
Zonguldak
Dış Muhabirler
A. B. D.
Almanya (Federal)
Almanya (Demokratik)
Avusturya
Avustralya
Belçika
Bulgaristan
Çekoslovakya
Danimarka
Fransa
Hollanda
İngiltere
İspanya
İsrail
İsveç
İsviçre
İtalya
Japonya
Lübnan
Macaristan
Norveç
Pakistan
Polonya
Portekiz
Romanya
Yugoslavya
Yunanistan

ılın Kitabı Çıktı!
1930'larda
ALMANYADA HİTLER-İN İKTİDARA NASIL OTURDUĞUNU ANLA-TAN BU KİTABI OKUR-KEN...
Bir Diktatörün İKTİDAR Yolu
KENDİNİZİ ZAMAN ZA-MAN 1963 TÜRKİYESİNİN BAZI HADİSELERİ-Nİ YAŞIYOR SANACAKSINIZ
Derleyen: Metin TOKER
Fiatı: 3 Lira
GENEL DAĞITIM:
BATEŞ BAYİLİK T.
CAĞAOĞLU - İSTANBUL
Bütün Kitapçılardan Arayınız